

JÖNKÖPING UNIVERSITY
School of Health and Welfare

Narrativ som begrepp och användning inom arbetsterapi: en scoping review

HUVUDOMRÅDE: *Arbetsterapi*
FÖRFATTARE: *Christina Hasdenteufel*
HANDLEDARE: *Inger Ahlstrand*
JÖNKÖPING 2019 Maj

Sammanfattning

Bakgrund: Klientcentrering är en grundläggande princip inom arbetsterapi. Klientcentrering kräver en terapeutisk relation mellan klient och arbetsterapeut. Aktuell forskning tyder på att det finns problem att etablera en terapeutisk relation. En riktning inom socialvetenskaperna menar att människans erfarenheter och uppfattningar tar formen av narrativ. Arbetsterapeutiska interventioner kan ses som processer där arbetsterapeuten hjälper klienten att skapa helande narrativ. Ett möjligt sätt att öka klientcentreringen kan vara att utbilda arbetsterapeuter om narrativets funktion inom arbetsterapi. Behov finns av översikt över aktuell forskning om narrativ i arbetsterapi. **Syfte:** Att genom en scoping review beskriva hur narrativ används i arbetsterapi. **Metod:** En litteraturöversikt inom ämnet, även kallad scoping review. Artiklar identifierades genom sökningar i EBSCOhost och PsycINFO. Tolv artiklar inkluderades i resultatet. Numerisk och kvalitativ tematisk innehållsanalys gjordes. Dataextrahering presenteras i en artikelöversikt. **Resultat:** Insamling av narrativ skedde på olika sätt. Förutom skrivna och talade narrativ användes teckningar, handritade kartor, foton och lerfigurer. Narrativen användes till undervisning, coping och empowerment, samt redskap i klinisk arbetsterapi. **Slutsatser:** Artiklarna passar in i tidigare forskning om hur narrativ används inom arbetsterapi. Kunskap om narrativ ger insikt i klientens perspektiv och underlättar terapeutiska relationer. Forskning och utbildning om narrativ kan öka klientcentrering inom arbetsterapeutisk praktik.

Nyckelord: berättande, berättelser, klientcentrering, terapeutisk plot, terapeutisk relation

Summary

Background: Client-centeredness is a basic principle in occupational therapy. It requires a therapeutic relation between the client and therapist. Recent research indicates problems in establishing a therapeutic relationship. Social science claims that a person's experiences and thoughts take shape of narratives. Occupational therapy interventions are means to support the client creating a healing narrative. One way of increasing client-centeredness could be to educate on the function of narrative in occupational therapy. There is a need to create an overview of current research of narrative in occupational therapy. **Aim:** To describe how narrative is used within occupational therapy in a scoping review. **Method:** A scoping review methodology were used. Searches were made in EBSCOhost and PsycINFO. Twelve articles were included in a numerical and qualitative thematic content analysis. Data extraction is presented in an article overview. **Result:** Narratives were collected differently. Spoken and written narratives, drawings, handmade maps, photos and clay figures were used in education, coping, empowerment and as tools in clinical practice. **Conclusions:** Findings support previous research of how narratives are used in occupational therapy. Knowledge about narrative create understanding of the client's perspective and facilitate therapeutic relations. Research and education about narrative increase client-centeredness in occupational therapy practice.

Keywords: client-centeredness, story-making, storytelling, therapeutic plot, therapeutic rapport

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Summary	2
Innehållsförteckning	3
Inledning	4
Bakgrund	5
Klientcentrering i praktiken.....	5
Den narrativa vändningen.....	6
Livet som en berättelse.....	7
Narrativ inom arbetsterapi.....	8
Narrativ inom kvalitativ forskning.....	10
Kategorier av narrativ inom kvalitativ forskning.....	11
Syfte	11
Material och metod	12
Steg 1. Identifiera forskningsfrågan.....	12
Steg 2. Identifiera relevanta studier.....	12
Steg 3. Urval.....	12
Steg 4. Sammanställning av data.....	13
Steg 5. Analysera, sammanfatta och rapportera resultat.....	13
Etiska överväganden.....	14
Resultat	16
Översikt över kvantitativa data i artiklarna.....	16
Beskrivningar av narrativ.....	16
Narrativ som begrepp.....	16
Insamling av narrativ.....	17
Narrativ i olika form.....	17
Analys av narrativ.....	17
Användningar av narrativ.....	18
Kartlägga deltagarnas aktiviteter genom att ta del av deras narrativ.....	18
Slutsatser om användande av narrativ.....	19
Skapande av narrativ som aktivitet för <i>coping</i> och <i>empowerment</i>	19
Narrativ i undervisning.....	19
Narrativ avslöjar aktivitetens värde.....	20
Narrativ som ett redskap i arbetsterapi.....	20
Diskussion	21
Metoddiskussion.....	21
Resultatdiskussion.....	23
Slutsatser	26
Referenser	27
Bilagor	32
Bilaga 1.....	32
Bilaga 2.....	33

Inledning

Den klientcentrerade inriktningen är en av de fundamentala principerna i arbetsterapins beskrivning av sig själv. Den är ett av argumenten för att arbetsterapin skiljer sig från andra kliniska verksamheter och fungerar som ett instrument för att övertyga beslutsfattare och andra professioner om nödvändigheten av arbetsterapi (Hammell, 2013).

Detta beror på den premiss som arbetsterapin bygger på, nämligen att människan per definition är en aktiv varelse. Människan är utvecklad, byggd för och beroende av aktivitet (Wilcock & Hocking, 2015). En människa består inte bara av en kropp som bebos av en själ, eller ett medvetande, som styr de handlingar som kroppen utför. Aktivitet är människans sätt att vara i verkligheten och det går inte att föreställa sig en mänsklig existens som inte består i interaktioner med omgivningen där kropp och medvetande är en enhet och omgivningen har både fysiska och sociala aspekter (Kielhofner, 2012). ”Som ett system av motoriska krafter eller perceptuella krafter är vår kropp inte ett föremål för ett »jag tänker»: den är en helhet av upplevda betydelse som strävar efter jämvikt” (Merleau-Ponty, 1997, s. 119).

När jämvikten mellan medvetande, kropp och omgivning störs så uppstår problem. Problemet har sitt ursprung i människans aktivitetsliv och kan bara lösas genom aktivitet. Därför måste arbetsterapeuten kunna kartlägga en patient på ett aktivitetsfokuserat sätt. Detta betyder att ta reda på hur aktivitet ”...motiveras, inordnas i vardagens livsmönster och utförs i miljökontexten” (Kielhofner, 2012, s. 9). Målet för arbetsterapi är en förbättring av individens förmåga till aktivitet och delaktighet och det ska nås med utgångspunkt ur dennas unika och subjektiva syn på sin situation och sina behov (Förbundet Sveriges Arbetsterapeuter, 2012). Arbetsterapeutiska interventioner ska ske i en samarbetsprocess. För detta krävs en terapeutisk relation mellan klient och arbetsterapeut (Fisher, 2009).

Många arbetsterapeuter upplever det problematiskt att utveckla terapeutiska relationer med sina klienter. De uttrycker att det är svårt att på djupet lära känna sin klient på grund av att det kräver tid, förmåga till flexibilitet och kreativitet samt förmåga att uppfatta och engagera sig i klientens subjektiva upplevelse (Murray, Turpin, Edwards & Jones, 2015).

En möjlig väg att gå för att stödja arbetsterapeuten i uppgiften att utveckla en förståelse för klientens subjektiva upplevelse kan vara att undervisa om och låta arbetsterapeuten praktisera ett narrativt förhållningssätt. I narrativet finns klientens egen uppfattning om sitt liv. En människas narrativ kan en annan människa ta del av genom att lyssna samtala och interagera på andra sätt. Detta är vad en arbetsterapeut, oftast omedvetet, gör när den terapeutiska relationen fungerar (Mattingly, 1998). Kunskap om narrativets betydelse för människans vanor, vilja och värderingar kan medvetandegöra yrkesmänniskan om att det som hon gör kan förstås i ett narrativt perspektiv. Det kan också belysa hur man medvetet kan använda sig av sin narrativa förståelse i praktiskt arbete.

Bakgrund

Klientcentrering i praktiken

Klientcentrering har beskrivits som en inriktning för arbetsterapin som utgår från en filosofi om respekt för och partnerskap med den som tar emot insatser. Klientcentrerad praktik erkänner individens autonomi, nödvändigheten av att låta klientens egna val styra beslut om behov, styrkan som klienten bär med sig till terapeutiska möten, fördelarna med ett partnerskap mellan klient och terapeut och det väsentliga i att insatserna passar i den kontext som klienten befinner sig i (Law, Baptiste Mills, 1995).

Ett hinder för utvecklande av ett fungerande partnerskap kan vara att arbetsterapeuten misstror klientens förmåga att förstå sin situation och inse vilka mål som är lämpliga för den. I en målsättningsprocess behöver olika klienter olika mycket tid och förtydliganden om vad som kan vara ett terapeutiskt mål. Ibland undviker klienten en direkt diskussion om målformulering och närmar sig istället ämnet genom att dela med sig av historier om sina intressen och förmågor (Kessler, Walker, Sauvé-Schenk & Egan, 2019).

Idén om att klienten och arbetsterapeuten tillsammans i en jämbördig diskussion formulerar gemensamma mål för behandlingen bygger på den underförstådda uppfattningen att klienten på ett tydligt sätt kan artikulera och föreslå lämpliga mål. Om klienten inte  r i stånd att göra detta så måste arbetsterapeuten hantera en osäkerhet. Rehabiliteringspersonal, däribland arbetsterapeuter, har ibland större inflytande på patientens mål  n patienten själv. Inte förvånande var tidspress och röriga miljöer några faktorer som påverkade m lsprocessen negativt. Det kom också fram att klinikerns professionella bakgrund, teoretiska ståndpunkt och förmåga att reflektera över sig själv hade stort inflytande i sammanhanget (Cameron et al., 2018).

Det visar sig vid kritisk reflektion av klientcentrerad praktik att tankar om aktivitet är inbäddade i osynliga och kraftfulla strukturer om värderingar, ideal och normalitet. Detta påverkar möjligheten för klienten att uttrycka sin innersta vilja eftersom normen om det som en person förväntas sträva efter och önska väger så tungt (Njelesani, Teachman, Durocher, Hamdani & Phelan, 2015). Detta gäller inte minst klienter med mentala problem (Kjellberg, K hlin, Haglund & Taylor, 2012). Aktiviteter som normalt ses som destruktiva eller ohälsosamma kan fungera som strategier för att hantera psykiatriska problem. För klienter som lever med en psykisk sjukdom  r dessa aktiviteter mycket betydelsefulla. Det krävs att arbetsterapeuten förstår kontexten. Att förstå betyder att sätta sig in i klientens situation genom att lyssna på dennas berättelse (Potvin, Vall  & Lariv re, 2019).

Kielhofner och Barrett (1997) undersökte m ls ttningsprocessen inom arbetsterapi genom att följa en klient under ett antal terapisessioner i ett arbetsorienterat program. En stor skillnad mellan klientens och arbetsterapeutens värderingar och förståelse av terapin visade sig under programmets gång. Arbetsterapeuten fann det märkligt att klienten, som sa sig vilja ha ett bättre liv, ändå inte utförde hemuppgifterna som var tänkta att fungera som steg på väg mot målet om ett bättre liv. Att anstränga sig för att klara av delmålen för att kunna skapa ett helt annat, mer socialt accepterat liv i framtiden var en självklar drivkraft i arbetsterapeutens ögon. För klienten

var drivkraften att klara av situationen där och då. Målet för henne var att bemästra en kaotisk livssituation, inte att sträva mot någon tänkt framtid.

Arbetsterapeuten misstolkade klientens viljekraft till ett bättre liv eftersom den inte passade in i den underförstådda tolkningen av situationen som bestod i berättelsen om att delta i programmet. Vid den tidpunkten delade inte klienten och arbetsterapeuten samma berättelse om vad strävan mot ett bättre liv betyder.

De arbetsterapeuter som i en studie fick tillfälle att reflektera över sin yrkesfunktion berättade om höga ideal och djupt rotade humanistiska värderingar. Klienternas autonomi sågs som det viktigaste värdet i arbetsterapeutisk praktik. De såg sin roll som att möta klienten och hjälpa denna att uppfylla sin potential, inte på det sätt som arbetsterapeuten eller samhället har bestämt, utan så som klienten själv vill. Något som också skattades högt var hur arbetsterapin stod upp för mänsklig värdighet. Den handlar om att respektera klientens subjektivitet. Arbetsterapeuten är någon som lyssnar och behandlar varje individ med hänsyn till dennas personlighet (Drolet & Désormeaux-Moreau, 2016).

Arbetsterapeuten har skyldighet att bemöta en klient på ett värdigt sätt och det innebär att behandla denna som en ”unik och kompetent person med förmåga till självbestämmande i frågor som rör dennes liv” (Förbundet Sveriges Arbetsterapeuter, 2012, s. 7). Fisher (2009) beskriver detta som ”*honoring and respecting the client’s perspective and goals, and not taking away the client’s dreams*” (s. 2).

I klientens personliga aktivitetsberättelse, som är organiserat som ett narrativ, har arbetsterapeuten en möjlighet att lära känna dennas perspektiv, livsmål och de aktiviteter som ger denna glädje och tillfredsställelse, genom att sätta sig in i berättelsen (Kielhofner, 2012). Att beskriva den forskning som gjorts om narrativ inom arbetsterapin kan ge uppmärksamhet till ett möjligt angreppssätt för att förbättra möjligheten för arbetsterapeuter att utveckla goda terapeutiska relationer med sina klienter. Att i denna uppsats uppmärksamma detta angreppssätt kan vara till nytta för arbetsterapin i stort genom att detta kan leda till ett ökat intresse för forskning i syfte att undersöka evidens för att narrativ arbetsterapi förbättrar utvecklandet av terapeutiska relationer och klientcentrerade mål. Om det visar sig att det går att finna evidens för nyttan av narrativ arbetsterapi så kan det ge effekt på samhällsnivå genom att arbetsterapin blir bättre på att stödja delaktigheten hos grupper i samhället med funktionsnedsättning och medföljande aktivitetsproblem.

Den narrativa vändningen

Sedan 1970-talet har en lingvistisk och tolkande rörelse tagit över forskningen om människans handlande och tillvaro. Modern naturvetenskap räcker inte till för att förklara mänskligt beteende. Sociala vetenskaper behövs för att det finns så mycket i det mänskliga handlandet som bara kan förstås genom de betydelser som människan ger handlingarna. Det som en människa upplever kan inte fångas i en objektiv, fysikalisk-kemisk beskrivning. För att förstå en handling räcker det inte heller med att sätta sig in i en människas subjektiva, kvalitativa upplevelse. En händelse som när en person ber en annan om en öl och sedan byter till sig den mot några pappersbitar kan varken förstås fysikaliskt eller psykologiskt. Inte ens

fenomenologin räcker för detta. För att förstå en sådan händelse måste förklaringen hämtas ur den sociala verkligheten (Frank & Polkinghorne, 2010; Searle, 1997).

Den narrativa vändningen skedde när idén om narrativet och människans berättande inte längre bara handlar om tolkning och analys av texter eller tal utan kom att ge en förklaringsgrund till hur människan förstår sin situation, sin historia samt formar sin identitet och sina värderingar (Frank & Polkinghorne, 2010).

Livet som en berättelse

Narrativen finns överallt omkring oss. Vi använder dem dagligen utan att reflektera över dem. Människans behov att berätta sträcker sig utöver litteratur, film, tv, anekdoter och biografier. De genomsyrar vardagen och arbetslivet. De bygger upp vetenskapen, religionen och konsten. Människan känner ett tvång att berätta (Cobley, 2014). När det sker något dramatiskt i en människas liv, som till exempel när hon drabbas av livshotande sjukdom eller en skada som kommer att förändra hennes liv för alltid, är det en naturlig impuls att vilja berätta om det. Att forma och framföra en berättelse om en personlig katastrof är ett sätt att skaffa kontroll över skeendena och fyller det mänskliga behovet att vilja bli förstådd av andra (Mattingly, 1998).

Kielhofner (2012) beskriver hur människan "...styr och ger livet mening genom att placera sig själva i framväxande berättelser som innefattar deras dåtida, nutida och framtida jag" (s. 109). Människans förståelse av sig själv och de händelser som drabbat henne bildar berättelser, narrativ. Narrativet beskriver vem människan är, hur hennes viljekraft, vanebildning och utförandekapacitet skapar en unik individ. Narrativet ger också mening åt de upp- och nedgångar som hänt henne i livet och formar hennes livssyn och förväntningar om framtiden.

Ett narrativ representerar något. Man kan säga att ett narrativ visar eller berättar om någonting. En tv-serie som bygger på en bok föreställer samma berättelse som boken. Berättelsen är den samma men det sätt som den visas på är helt olika. Narrativet är inte detsamma som den "story" som den berättar¹. Cobley (2014) gör en jämförelse där han pekar på skillnaden mellan Charles Dickens bok *The Adventures of Oliver Twist* och den brittiska tv-serien *Oliver Twist*. Dessa två versioner är två olika narrativ av samma story. Förenklat kan man säga att det som skiljer dessa narrativ åt är *hur* innehållet berättas. För en arbetsterapeut är det viktigt att förstå hur samma berättelse kan berättas på flera sätt, vilket kommer att beskrivas nedan.

En berättelse består av en rad av händelser. För att det ska bli en berättelse måste händelserna ha med varandra att göra. Oftast handlar händelserna om orsak och verkan. De olika händelsernas samband visas i en plot. En plot är ordningen i sekvensen av de händelser som bildar historien. En plot gör att handlingen blir logisk. I böcker och filmer måste inte alltid händelserna presenteras linjärt med tiden (Cobley, 2014).

I filmen *Memento*, skriven och regisserad av Christopher Nolan berättas en fullständigt logisk och koherent historia i en kronologiskt omvänd narrativ form (Todd, 2000). Den första scenen

¹ I en källa (Crepeau & Cohn, 2014) till denna uppsats nämns det att många inom narrativ forskning inte gör någon skillnad mellan narrativ och "story". Författaren till denna uppsats anser, trots detta, att det finns anledning att skilja dem åt för att öka förståelsen för hur ett narrativ är uppbyggt. I fortsättningen av uppsatsen kommer narrativ och berättelse användas mer eller mindre likvärdigt.

visar det som hände senast, den andra scenen visar det som hände precis före detta, den tredje scenen visar det som hände före den andra, etcetera. Först i slutet får vi reda på den händelse som startade förloppet. När vi sett filmen i sin helhet så kan vi återberätta den för någon annan i omvänd ordning. Det återberättandet skulle då inte vara samma narrativ, dels eftersom den är ett muntligt återberättande, dels på grund av den inte har samma plot.

En förklaring till detta formgrepp i filmen är att huvudkaraktären lider av anterograd amnesi. För honom är livet så obegripligt eftersom han inte kan koppla de nya händelserna till hans framväxande livsberättelse. I de flesta människors livsberättelse finns dock en plot som visar hur dåtid hänger ihop med nutid. En viktig del i människans upplevelse är att hon kan tänka sig framåt i tiden. Så som vi ser orsakerna till det som är nu i det förflutna så kan vi tänka oss att det som händer nu kan orsaka händelser i framtiden. Detta är en viktig egenskap i människans tidliga upplevelse för den ger en förklaring till människans viljekraft (Kielhofner, 2012).

En människas identitet är inte något fast och oföränderligt. Den är snarare en process som följer förändringar i tankar, känslor och handlingar. Självet påverkas av de händelser som drabbar det och utvecklas och omtolkas över tid. Människans förståelse av sig själv har en narrativ form. Polkinghorne (1996) kallar dem berättelser om självet (*self-stories*). Dessa berättelser binder ihop livshändelserna till en enhet. En plot i detta fall är det centrala temat i berättelsen om självet och i den finns iscensättning, huvud- och biroller, händelser och handlingar som leder till ett mål. En förödande händelse tolkas in i plotten om livet och blir en del av narrativet. Händelsen avbryter den förväntade riktningen i berättelsen och narrativet blir annorlunda. Därför förändras också identiteten. En persons identitet påverkar i sin tur känslor om kapacitet och betydelse av aktivitet.

Något som inte är fallet med fiktiva berättelser är att en människa alltid är i mitten av berättelsen. Berättelsen är inte färdig och nya händelser och framtida tolkningar har hela tiden möjlighet att komma in och det är detta faktum som utgör grunden för terapi. Det som har hänt kan inte ändras och resultatet av händelserna är ett faktum men nya händelser påverkar plotten och detta går att använda i terapeutiskt arbete. Arbetsterapi fungerar eftersom den för in nya händelser i narrativet och dessa ger möjlighet till nya tolkningar och kan på det sättet påverka upplevelsen om den egna kapaciteten (Kielhofner, 2012).

Narrativ inom arbetsterapi

Intresset för narrativ inom arbetsterapi fick ett uppsving i mitten av åttiotalet när antropologen Cheryl Mattingly utförde en etnografisk studie av en grupp arbetsterapeuters dagliga verksamheter på ett undervisningssjukhus i Boston. Mattingly applicerade en narrativ tolkning på det som hände på de olika avdelningarna (Mattingly, 1998). Den huvudsakliga upptäckten i studien är att arbetsterapeuten använder olika former av tal och berättande, i olika sammanhang och på olika sätt under arbetsdagen. I samband med teammöten och mer formella sammanhang användes en form av tal som hon kallar *chart talk*. Mer informellt använder arbetsterapeuterna en form av berättande tal som innehåller alla delar av det som kännetecknar ett narrativ, en plot, drama, spänning och moralisk lärdom (Crepeau & Cohn, 2014).

Under två år följde Mattingly (1998) och hennes forskarteam femton arbetsterapeuter i deras olika arbetsuppgifter, på personalmöten, under kliniska behandlingstillfällen och hon snappade

även upp informella konversationer i korridorer, hissar och i personalmatsalen. Arbetsterapeuterna intervjuades, och filmades vid vissa tillfällen. Mattingly upptäckte att arbetsterapeuterna placerar sig själva och tolkar sina handlingar i sina egna och varandras narrativ (Mattingly, 1998). Det viktigaste i detta sammanhang är dock att arbetsterapeuterna ständigt *använder* narrativet med patienterna. Idén, att de arbetsterapeutiska interventionerna kan ses som narrativa processer där arbetsterapeuten hjälper klienten att omforma dennas upplevelse av sitt aktivitetshinder till ett nytt helande narrativ, fick fäste i modeller och teori. I och med denna studie skedde den narrativa vändningen inom arbetsterapin (Crepeau & Cohn, 2014).

Mattingly (1998) menar att den största delen av arbetsterapeutens arbetsdag går åt till att läsa av patienternas narrativ; ”*They try to 'find the story' which makes sense of what they observe*” (s. 46). Arbetsterapeuten anstränger sig för att identifiera narrativa kontexter som förklarar patienternas handlingar. Deras uppgift är emellertid inte bara att förstå, utan också att skapa förståelse (Mattingly, 1998).

I arbetsterapeutens meningsskapande spelar den upplevda tiden stor roll. I varje nu är det förflutna och framtiden närvarande. Mattingly (1998) beskriver en lång sekvens som handlar om hur arbetsterapeuten försöker få två ryggmärgsskadade patienter att spela ett parti dam. I vartenda moment av denna aktivitet använder arbetsterapeuten sitt sätt att tala och interagera som exempel på hur det går att tänka på och hantera det otänkbara och överväldigande i att vara tvungen att anpassa sig till ett liv som gravt funktionsnedsatt. Genom att arbetsterapeuten under hela aktiviteten samtalar, frågar och berättar högt om hur de ska lösa problemet med att flytta pjäserna för hon in ett möjligt sätt att hantera det som har hänt och en öppning för att klara av att tänka sig en möjlig framtid även när livet har stannat upp och det gamla narrativet inte längre har någon meningsfull plot. Arbetsterapeuten skapar en terapeutisk plot om behandlingen och den tjänar som en brygga mellan livet före katastrofen och en möjlighet till en meningsfull framtid (Mattingly, 1998).

Polkinghorne (1996) beskriver hur återhämtande inom rehabilitering ofta handlar om att återskapa en persons känsla av kontroll. Han skiljer mellan olika typer av plotter inom detta sammanhang, *victimic* och *agentic*. En *agentic* plot skapar en identitet som kan hantera sin situation på egen hand. En *victimic* plot skapas av att personen upplever förlust av kontroll över sin situation. Effekten av en fysisk eller psykisk skada kan bli en nedbrytning av personens plot från *agentic* till *victimic*. Det leder till att det blir svårt att engagera sig i aktiviteter eftersom känslan av kontroll och självbestämmande raserats. Arbetsterapeutens roll är då att, genom att sätta sig in i klientens kontext och förståelse av sig själv, identifiera aktiviteter som kan öka känslan av kontroll. Engagemanget i lämpliga aktiviteter som patienten kan klara av förändrar genom nya erfarenheter identiteten från offer till aktör.

Kielhofner (2012) beskriver hur nya engagerande aktiviteter krävs för möjligheten att omskapa aktivitetsberättelsen. När en fas av livet tar slut, till exempel vid pensioneringen, så måste aktivitetsberättelsen bli annorlunda. Den plot som använts för att skapa mening under arbetslivet fungerar inte i den radikalt annorlunda kontext som pensionen innebär för många. Engagerande aktiviteter är sådana som skapar lust eller starka känslor. De är de centrala dragen i aktivitetsberättelsen. De framkallar djupa känslor och hängivelse och leder till regelbundet

engagemang i aktiviteter och delaktighet med andra människor som delar engagemanget för aktiviteten.

Arbetsterapeuten använder således narrativet till att tolka, förstå och skapa sig en känsla för klientens plot. I den klientcentrerade arbetsterapin kan meningsfulla mål skapas endast i ett partnerskap med klienten och inom klientens kontext. I klientcentrerade interventioner och målskapande processer, kan arbetsterapeuten använda narrativet till att hjälpa klienten att omskapa sin aktivitetsberättelse och stärka känslan av kontroll och självbestämmande genom införandet av lämpliga aktiviteter.

Narrativ inom kvalitativ forskning

Den narrativa vändningen inom humanvetenskaperna har flyttat tyngden från mätning och statistik till ett intresse för narrativa data (Frank & Polkinghorne, 2010). Inom hälsoforskningen har den biologisk-mekanistiska medicinska modellen delvis ersatts av holism och WHO's *wellness*-modell (Scriven, 2013). Den biomekaniska synen på funktionsnedsättning har i stort sett övergivits och sedan det internationella klassifikationssystemet ICF infördes ses numera ohälsa som något som uppstår när omgivningen skapar problem med aktivitetsutförande och delaktighet för den funktionsnedsatta (World Health Organization [WHO], 2001).

Tillämpad forskning inom till exempel vårdvetenskap, utbildning, psykologisk rådgivning och arbetsterapi använder i högre grad kvalitativa forskningsmetoder. Kvalitativ forskning använder tal, text, artefakter och utövad kultur som material för belysande, förklarande, tolkande, representativa, reflekterande och kritiska angreppssätt. Utgångspunkten är att vardagligt språk och en människas både intuitiva och teoretiska kunskap innehåller det material som forskningen måste använda. Kvalitativ forskning frilägger både uttryckliga och underförstådda betydelser i språkbruket. Detta krävs för en förståelse av komplexiteten av att vara människa. Vanliga metoder inom kvalitativ forskning som används inom arbetsterapin har hämtats från grundad teori, etnografiska och fenomenologiska angreppssätt (Frank & Polkinghorne, 2010).

Arbetsterapeutisk forskning som använder narrativ som arbetsmaterial och narrativets teoretiska grund för förståelse av mänsklig aktivitet ökar. Narrativ som forskningsmetod inom arbetsterapin kan användas på olika sätt, till exempel som ett sätt att utläsa en plot ur en människas redogörelse genom tematisk analys. Detta sätt använder Alsaker och Josephsson (2010) i en studie som handlar om vardagliga aktiviteter hos fyra kvinnor med kroniska reumatiska sjukdomar. Ett annat sätt kan vara att be någon att skapa en berättelse om sitt liv som ett möjligt sätt att se på sin livssituation. På det sättet undersöker Jonsson, Josephsson och Kielhofner (2000) övergången från yrkes- till pensionärlivet. Deras longitudinella studie visar hur skapade livsberättelser förändras över tid.

Det finns också en stor grupp av vetenskapliga studier inom arbetsterapin som utför kvalitativ forskning med narrativa data eller narrativa analysmetoder men som inte diskuterar narrativet som sådant. Under provsökningarna på strängen (*narrative AND occupational therapy*) i högskolebibliotekets katalog, med tillgång till alla källor och databaser, är tyngden på användandet av narrativ som datamaterial till forskning påtaglig. Det är enkelt att finna nya vetenskapliga artiklar som beskriver hur de använder narrativa intervjuer eller narrativa data

från studenters, arbetsterapeuters, föräldrars, äldres, arbetslösas eller andra undersökningsgruppers redogörelser. Det görs narrativa analyser eller synteser, narrativa tolkningar och bedömningar av data från semistrukturerade intervjuer eller enkäter, med mera. Något som också ökar är andelen av narrativa *reviewer* över andras forskningsrapporter. Mycket få av dessa studier drar dock några slutsatser om narrativet i sig.

Kategorier av narrativ inom kvalitativ forskning

Bonsall (2012) har utvecklat typologi som kartlägger och särskiljer olika typer av användning av narrativ inom forskning om aktivitet och arbetsterapi. Genom studier av forskningslitteratur inom arbetsterapi och aktivitetsvetenskap, identifierar han tre huvudsakliga kategorier av forskning som använder narrativ. Dessa kategorier benämns narrativ i vardagen, narrativ i kliniskt resonemang och narrativ som forskningsmetod. De är nödvändigt att skilja dessa kategorier åt för även om de bygger på liknande teoretiska förståelser om mänskligt handlande så har de skilda angreppssätt och syften.

Kategorin narrativ i vardagen innehåller den forskning som utgått från och beskriver hur människans förståelse av livet formar narrativ. Det är resultatet av den forskningen som givit grunden till de beskrivningar och teorier om narrativet som beskrevs ovan i bakgrunden. Kategorin narrativ i kliniskt resonemang är i denna typologi det som sker i den arbetsterapeutiska verksamheten och som oftast bygger på att berätta en historia eller att hitta på en historia. Denna kategori inom forskningen innehåller de teoretiska grunder till hur narrativet används av en arbetsterapeut. Den tredje kategorin, narrativ som forskningsmetod, innehåller de studier som anammat den narrativa vändningen men som framförallt använder denna som en metodologi.

Grunden för ämnesvalet till denna uppsats finns framför allt i intresset för den andra kategorin i Bonsalls (2012) typologi, det vill säga, narrativ i kliniskt resonemang. Detta har gjort att fokus har legat på att beskriva forskning som inte bara använder narrativ som datamaterial för tematisk analys, eller endast undersöker aktivitet som narrativ i vardagen, utan istället på hur ett narrativ används, skulle kunna användas eller visar sig inom arbetsterapi. Artiklar av typen narrativ i vardagen och narrativ som forskningsmetod valdes endast om de beskrev slutsatser om användning av narrativ inom arbetsterapi. Denna utgångspunkt är en förklaring till valet av syfte, utvecklandet av frågeställningar samt utformning av materialinsamling vilket ska beskrivas i nästa kapitel.

Syfte

Syftet med denna uppsats är att genom en scoping review beskriva narrativ som begrepp och användning inom arbetsterapi. För att denna scoping review ska uppfylla uppsatsens syfte har syftesformuleringen brutits ned till följande frågeställningar:

- Hur beskrivs narrativ i artikeln?
- På vilket sätt används narrativ i den undersökta verksamheten?
- Vilka slutsatser dras om användande av narrativ i arbetsterapi?

Material och metod

I denna uppsats används Arksey och O'Malleys metodologi för en scoping review, som utvecklats och förbättrats av Levac, Colquhoun och O'Brien (2010). Författaren har även haft stor nytta av *Guidance for conducting systematic scoping reviews* av Peters, Godfrey, Khalil, McInerney, Parker och Soares (2015). Översättningar av de sex stegen i metodologin har hämtats från Forsberg och Wengström (2015). De sex stegen i en scoping review är: 1) identifiera forskningsfrågan, 2) identifiera relevanta studier, 3) urval, 4) sammanställning av data, 5) analysera, sammanfatta och rapportera resultat och 6) konsultation. Det sjätte steget är valfritt och kommer inte att användas i denna uppsats.

Steg 1. Identifiera forskningsfrågan

I detta steg är det viktigt att definiera de begrepp som ingår i syftet (Levac et al., 2010). I bakgrunden redogjordes för de komponenter och egenskaper som traditionellt tillhör begreppet narrativ. Den teoretiska bakgrunden till införandet av narrativ i arbetsteorin samt det sätt som narrativet framstår vid empiriska studier av arbetsterapeuters verksamhet beskrevs.

Steg 2. Identifiera relevanta studier

Levac et al. (2010) understryker nödvändigheten av att väga bredd och omfattning mot genomförbarhet. I en kandidatuppsats med strikta ramar beträffande tid och utrymme blir detta extra påtagligt. Därför har syftesformulering, urvalskriterier och datainsamlingsprocess anpassats till identifiering av ett mindre urval av relevanta artiklar.

I samråd med specialistbibliotekarie lades det upp en sökstrategi för att identifiera relevanta studier. Sökningarna gjordes i EBSCOhost, som samtidigt söker igenom databaserna: CINAHL with Full Text, AgeLine, AMED - The Allied and Complementary Medicine Database, Business Source Premier, Communication Source, Dentistry & Oral Sciences Source, ERIC, Library, Information Science & Technology Abstracts, MEDLINE, Regional Business News, Teacher Reference Center. Sökningar gjordes även i ProQuest – databasen, PsycINFO. Det gjordes dessutom bredare sökningar i bibliotekets katalog.

Steg 3. Urval

I de första ramverken för scoping reviewer ställs inga uttryckliga krav på att denna forskning måste ske i team men detta framhålls i senare omarbetningar av metodologin som en garant för att de slutsatser som dras från resultatet ska få ett högt vetenskapligt värde och, till exempel, kunna användas som underlag till en systematisk litteraturstudie (Levac et al., 2010). I detta fall har det inte varit möjligt att formera ett team men genom handledarens kontrolläsningar, feedback och krav på klagöranden i manuskriptet under arbetets gång hoppas författaren att processen blivit någorlunda rigorös, transparent och replikerbar.

Peters et al. (2015) förslår en modell för inklusionskriterier som utgår från *participants*, *concept* och *context*. Denna modell ger en tydlig bild för läsaren vad granskaren vill ringa in och presentera och fungerar som en guide för granskningen och urvalet. För att i denna uppsats komma så nära det önskade resultatet som möjligt så beslutades det att deltagarna ska vara vilka personer som helst som befinner sig i en arbetsterapeutisk kontext på något sätt. Konceptet,

eller ”*phenomena of interest*” (Peters et al., 2015, s. 143) är narrativ på det sätt som beskrivits tidigare i uppsatsen.

Arbeterapeutisk verksamhet är mycket varierad vad gäller typer av klienter eller grupper, var den utförs, dess metoder och syften. Ett viktigt kriterium i urvalet har dock varit att den valda artikeln ska innehålla ett resultat eller en slutsats som inbegriper användning av narrativ inom arbetsterapi. Det måste vara tydligt att användningen av narrativ är en del av syftet med artikeln.

När narrativet endast används i syfte att beskriva någons upplevelse eller utveckling, utan att det specifika valet av narrativ som metod diskuteras på något sätt, bedömdes artikeln inte vara relevant för syftet till denna uppsats. Därför uteslöts många artiklar som endast innehöll narrativ som inhämtats från eller skapats av arbetsterapistudenter, verksamma arbetsterapeuter eller lärare och forskare inom arbetsterapi, eftersom de i stort sett endast var beskrivningar av deras upplevelser. Det samma gällde, vilket nämndes tidigare i uppsatsen, de artiklar som bara använder narrativ som datamaterial för tematisk analys när de undersöker klienter i arbetsterapeutisk verksamhet. I Tabell 1 finns inklusions- och exklusionskriterier (se även Tabell 2 i Bilaga 1).

Tabell 1. Inklusions- och exklusionskriterier.

Inklusionskriterier:	Exklusionskriterier:
Publicerade mellan 2014-01-01 och 2019-05-31 Engelsk- eller svenskspråkiga Peer-reviewed	Systematiska eller andra litteraturstudier Konferensmaterial Doktorsavhandlingar

Steg 4. Sammanställning av data

Enligt beskrivningar av Arksey och O'Malleys metodologi är det i detta steg lämpligt att använda en iterativ process (helst i team) för att slutligen komma fram till en slutlig utformning av en matris vilken presenterar de valda artiklarna på ett tydligt och logiskt sätt som passar med frågeställningarna och studiens syfte (Levac et al., 2010). Det är viktigt att välja att extrahera de data ur artiklarna som gör att läsaren får en god översikt och förståelse för materialet.

Presentation av kartläggningen (*charting form*) över de artiklar som kom med i det slutliga urvalet utformades, dels efter diskussion med handledare, dels genom ett urval av föreslagna områden för extraktion som fanns i en metodguide (Peters et al., 2015). De områden som valts är författare (endast den första nämns i översikten), år då artikeln publicerades, land där studien tog plats, syfte, undersökningsgrupp, forsknings- och analysmetod, de etiska överväganden som gjorts samt slutsatser som dragits om användandet av narrativ (se Tabell 3 i Bilaga 2).

Steg 5. Analysera, sammanfatta och rapportera resultat

Detta steg är det mest omfattande i en scoping review och det är viktigt att de val som leder till de sammanfattningar som görs och teman som konstrueras skildras på ett tydligt sätt. För att uppsatsens resultat och processen dit ska framstå så klart som möjligt bör denna fas i arbetet delas upp i tre distinkta steg vilka består i att: först analysera de data som extraherats, därefter rapportera resultaten och slutligen relatera upptäckterna till studiens syfte och dra slutsatser från dessa om framtida forskning och implikationer för praktik och policy (Levac et al., 2010).

De data som extraherandet resulterat i, rapporteras i denna uppsats i en kvantitativ och en kvalitativ del. Först presenteras en numerisk beskrivning av spridning över utgivningsår och land samt demografiska fakta om studiedeltagare. Den kvalitativa tematiska analysen presenterar och jämför artiklarnas beskrivning, användning och syfte med användandet av narrativ samt beskriver de slutsatser som artiklarna drar. I metoddiskussionen rapporteras de brister i material och förfarande som uppstått under arbetets gång och som kan ha inflytande på och ge begränsningar i möjligheter till att dra slutsatser från resultatet. Möjliga tillämpningar av resultatet presenteras i en resultatdiskussion. Slutligen kommer slutsatserna från denna uppsats presenteras.

Artikelsökningen startade 2019-04-01 och avslutades 2019-05-01. Flödesschemat över urvalsprocessen (se Figur 1.) som följer PRISMA-modellen, hämtades från "Att göra systematiska litteraturstudier" Forsberg och Wengström (2015).

Sökningar och urval gjordes i en iterativ process och de ursprungliga inklusions- och exklusionskriterier modifierades under arbetets gång. Sökningarna på EBSCOhost-databaserna och PsycINFO på söksträngen gav 646 träffar. När inklusions- och exklusionskriterierna tillämpats blev resultatet 62 artiklar. Tre artiklar identifierades genom ostrukturerade sökningar. Efter att 14 dubletter exkluderats återstod 51 artiklar att granska. 30 artiklar gallrades bort bland annat på grund av att de bara använde narrativ som datamaterial eller analysmetod. Till några fanns det inte tillgång till fulltext. En artikel visade sig tillhöra en doktorsavhandling. Ett antal behandlade inte narrativ i en arbetsterapeutisk kontext.

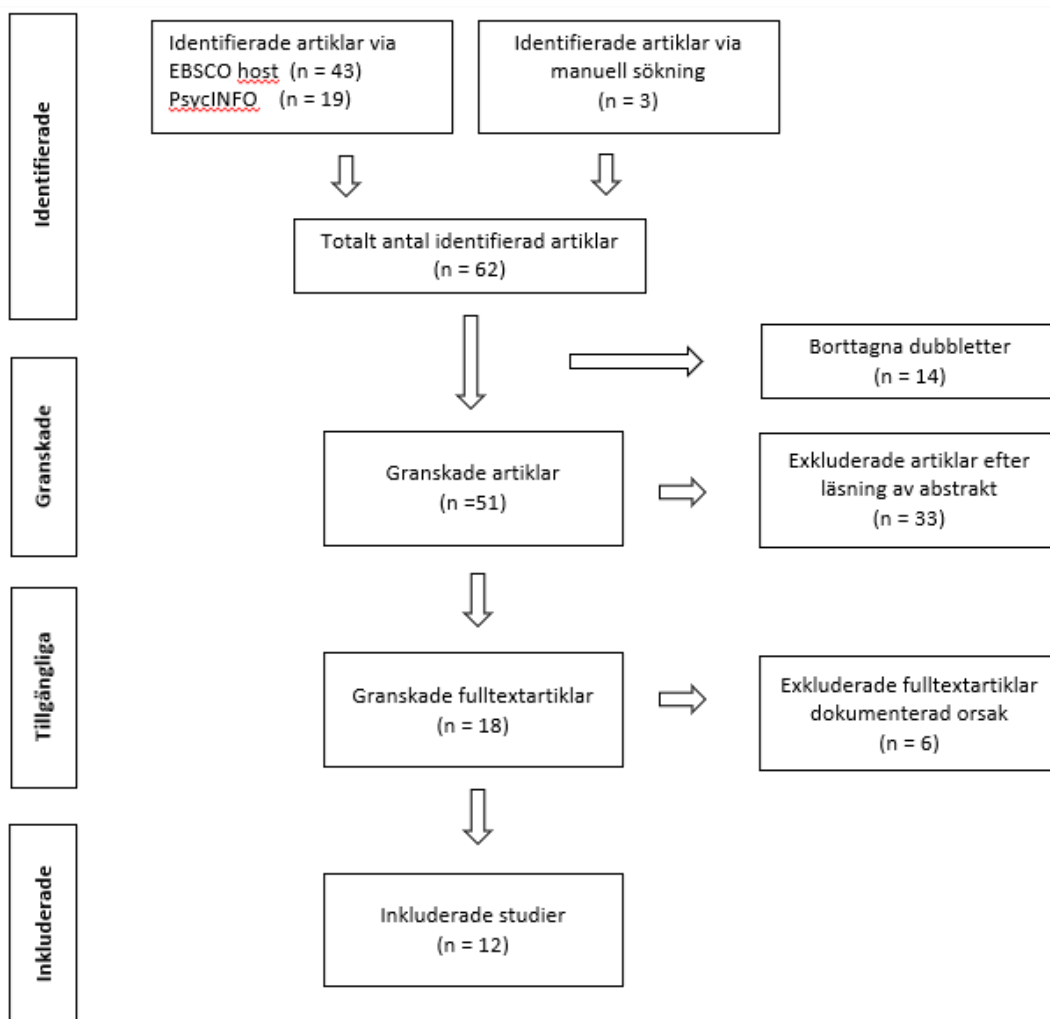
18 artiklar granskades i fulltext. Av dessa exkluderades två eftersom de var enbart teoretiska. Två artiklar valdes bort eftersom de inte besvarade någon av frågeställningarna. I det fall som två artiklar skrivna av samma författare hänvisade till samma studie, valdes endast den ena av artiklarna. Detta gjorde att ytterligare två valdes bort. Det slutliga resultatet blev 12 artiklar. Tabell 2 visar sökprocessen med söksträng, inklusions- och exklusionskriterier (se Bilaga 1). En översikt över de valda artiklarna visas i Tabell 3 (se Bilaga 2).

Etiska överväganden

Kristensson (2014) sammanfattar de viktigaste aspekterna angående forskningsetik och formulerar dessa i fyra huvudsakliga principer som bör följas för att etiska krav ska tillfredsställas. Dessa är rättvise-, inte skada-, autonomi- och nyttoprinciperna. De tre första handlar om att forskaren bör behandla deltagarna i sin studie rättvist sinsemellan, på ett sätt som undviker fysisk eller annan skada samt med respekt för individens självbestämmande. Den sistnämnda nyttoprincipen innebär att forskningens nytta ska överväga risk för skada eller obehag.

Enligt Vetenskapsrådet (2017) är en utgångsprincip för forskning att den bör utföras om den kan vara till nytta för samhället på något sätt. Detta kallas ibland forskningskravet. Nyttan med forskning är svårt att definiera och beskriva. Det handlar bland annat om att främja kritiskt tänkande, förbättrad livskvalitet och en vital samhällsdebatt. Forskningskravet ställs emot individskyddskravet som innebär att de individer som medverkar i forskning ska skyddas från skada och kränkning. Forskningen ska ha ett viktigt syfte och samtidigt beakta kravet på individskydd.

En noga övervägning om huruvida denna studie kan anses uppfylla forskningskravet och samtidigt ta hänsyn till individskyddskravet har gjorts. Författaren anser att syftet med denna uppsats gör att den kan vara till nytta för samhället genom att främja kritiskt tänkande, förbättrad livskvalitet och en vital samhällsdebatt. Eftersom detta är en litteraturöversikt är risken för skada och kränkning minimal. Författaren har även lagt sig vinn om att anta ett etiskt förhållningssätt genom att välja artiklar som visar hur kravet på individskydd har adresserats.

Figur 1. Flödesschema över urvalsprocessen.

Resultat

Översikt över kvantitativa data i artiklarna

De valda artiklarna publicerades mellan 2015 – 2019. Fyra utkom under 2015, två under 2016, tre under 2017, en utkom 2018 och en publicerades 2019.

Sju länder representerades på följande sätt: fyra från USA, två från Kanada, två från Storbritannien, en från Indien, en från Grekland, en från Zimbabwe samt en från Norge. Samtliga innehöll forskning på kvalitativ basis. Tre var fallstudier, två etnografiska, en fenomenologisk, en använde photovoice, två använde mixade metoder varav den ena var delvis fenomenologisk och delvis statistisk och den andra bestod av en enkät samt kvalitativ analys av dagböcker. Tre artiklar beskrev semi- eller ostrukturerade intervjustudier, både i grupp och individuella.

Antal deltagare sträckte sig från en person till 62 personer. Fördelning över kön angavs inte i fem av studierna och i de resterande sju var det en jämn fördelning. I tre av studierna angavs inte specifik ålder på deltagarna men utifrån sammanhanget kunde det utläsas att dessa var vuxna i arbetsför ålder. I en studie undersöktes unga vuxna utan att åldern specificerades.

I de artiklar där åldrar på deltagarna angavs fördelades ålderskategorierna på följande sätt: två studier undersökte barn, i den ena var deltagarna mellan sju och tio år och i den andra mellan 12 och 17 år. En ålderskategori, bestående av tre studier, var deltagare mellan 18 och 30 år. En undersökning innehöll deltagare mellan 15 och 35 år med en medianålder på 22.85. I en av studierna var deltagarna mellan 65 och 85 år. I en av artiklarna sträckte sig åldrarna deltagarna från 16 till 71 år. I åtta av de studier där det gick att utläsa ålderskategorier fanns det deltagare under 35 år och i endast en bestod deltagarna av nio äldre personer, vilket lägger tyngden på yngre personer och barn.

I tre av studierna ingick arbetsterapeutstudenter och andra yrken som representerades var lärare, sjuksköterska, arbetsterapeut, socialarbetare, bonde och pastor. I de flesta studier valdes deltagarna för att de hade någon form av psykiska problem, i vissa fall psykiatriska som till exempel schizofreni, och i några hade deltagarna upplevt traumatiska händelser i form av natur- eller flyktingkatastrofer. Andra urvalskriterier var immigranter, äldre med låg socioekonomisk ställning, återhämtade missbrukare och barn med problem med handskrivning. I en av studierna bestod urvalet av personer vilka karaktäriserades som seriösa fritidsentusiaster.

Beskrivningar av narrativ

Narrativ som begrepp

Narrativ som begrepp eller ting definierades eller beskrevs i tre artiklar. Shetty, Joshi och Baldiwala (2015) beskriver narrativ som människors berättelser om de vardagliga händelser som formar personens liv. Taylor (2015) definierar små berättelser eller narrativ som små självständiga enheter i en diskurs vilka redogör för en handling och en plot. I Alsaker och Ulfseths (2017) artikel ses narrativ som en grundläggande mänsklig funktion genom vilken människor använder berättelser om vardagliga erfarenheter för att ge dem delad förståelse och betydelse. I de flesta artiklarna framstod narrativet endast som något som kommer fram i en

process (Bednarski, 2016), till exempel genom ett kliniskt resonemang (Shepherd, 2017), eller genom olika metoder för datainsamling (Nhunzvi, Galvaan & Peters, 2019).

Insamling av narrativ

Insamlandet av narrativen försiggick på olika platser och under olika förhållanden beroende på deltagare, syfte och forskningsdesign. Shepherd (2017) insamlade sin klients narrativ, en blind 24-årig man med svår kognitiv funktionsnedsättning och ätstörningar, under en terapeutisk process som pågick under månader genom att samla information från tidigare dokumentation om klienten, från personal på boendet och andra professionella som haft med klienten att göra. Hon fick också information via klientens ickeverbala kommunikation.

Taylor (2015) artikel beskriver en situation för insamlandet av narrativ där undersökningens syfte och deltagare var mycket olika Shepherds (2017). Syftet för Taylor (2015) undersökning var att genom intervjuer av 17 personer av olika kön och i åldrar mellan 16 och 71 få en djupare förståelse för hur fritidsaktiviteter skapar och avslöjar djupare betydelser och moraliska värderingar hos fritidsentusiasterna. Taylor (2015) identifierade 78 narrativ ifrån 17 intervjuer vilka bestod av berättelser om deltagarnas passion för olika typer av aktiviteter som, att träna löpning, sjunga i kör, paddla kanot, fågelskådning, spela bridge, bygga modelljärnväg, med mera.

Narrativ i olika form

Det anses inte nödvändigt att narrativ endast tar språklig form. I vissa av studierna valdes medvetet att be undersökningsslagarna att skapa narrativ på andra sätt. De insamlade narrativen tog således olika former genom att de uttrycktes både muntligt och med kroppsspråk i intervjuer med deltagaren själv eller andra i dennas närhet (Nhunzvi et al., 2019; Shepherd, 2017; Taylor, 2015), skriftligt i dagboksform (Bednarski, 2016; Pizzi, 2015), och via andra medium som ledde till representationer i form av fotografier (Andonian, 2018; Moore, 2017), handritade kartor (Huot & LaLiberte, Rudman 2015), teckningar och arbeten i lera (Zafran et al., 2017). Ofta användes kombinationer av metoder för att få en fördjupad bild av narrativen, till exempel, kombinerades forskarens observationsanteckningar med deltagarnas egna uttryck (Huot & LaLiberte Rudman, 2015; Moore, 2017; Zafran, Mazer, Tallant, Chilingaryan & Gelinas, 2017).

Analys av narrativ

När narrativen granskades och analyserades gjordes det tematiskt och flera olika angreppssätt beskrevs. Ibland ganska ospecificerat som till exempel, ett narrativt resonemang (Shepherd, 2017). Andra angreppssätt som angavs tydligare var, narrativ temaanalys enligt Polkinghorns narrativ-hermeneutiska metod (Alsaker & Ulfseth, 2017), Polkinghorns riktlinjer för narrativa djupintervjuer (Nhunzvi et al., 2019), eller genom en utvecklad version av Polkinghorns teoretiska angreppssätt (Huot & LaLiberte Rudman, 2015).

Ytterligare metoder som beskrevs var narrativ analys i enlighet med Labov och Waletzky's teoretiska arbeten (Taylor, 2015), poststrukturellt angreppssätt (Walsh, 2016), Braun och Clarkes sexstegsprocess för narrativ analys (Andonian, 2018), resonemang från narrativ terapi (Moore, 2017; Shetty et al, 2015). I en artikel beskrivs hur dataanalysen skedde med hjälp av programmet NVivo (Pizzi, 2015).

I de flesta beskrevs analysen som en iterativ process där analys av de ena typerna av datamaterial leder till djupare förståelse av andra. I en artikel (Alsaker & Ulfseth, 2017) nämns den mimetiska processen, vilket i detta fall innebär att narrativet består i den berättelse som framställs genom människans handlingar och att det är dessa ”agerade” narrativ som är föremål för tolkningen. I de studier som använde kreativa uttryck för sin berättelse till exempel flyktingpojkarernas bildspel (Moore, 2017), de äldre datoranvändarnas fotoutställning, immigranternas handritade kartor över sina vardagliga aktiviteter placerade på olika geografiska platser (Huot & Laliberte Rudman, 2015), teckningar och lerfigurer (Zafran et al., 2017), användes dessa tillsammans med observation och samtal som utökade förståelser av berättelsen och de blev därmed något utöver den språkliga representationen.

Användningar av narrativ

Kartlägga deltagarnas aktiviteter genom att ta del av deras narrativ

Syftet i studierna var att ta del av deltagarnas narrativ på olika sätt. Det var personliga berättelser om barns upplevelser av att ha problem med att utforma handskrift (Shetty et al., 2015), erfarenheter från unga pojkaras resa som ensamkommande från hemlandet till en flyktingförläggning (Moore, 2017), unga mäns resa från alkohol- och narkotikamissbruk (Nhunzvi et al., 2019), studenters erfarenheter av att överleva en orkan (Pizzi, 2015), äldre personers upplevelser av att lära sig att använda dator (Andonian, 2018), och berättelser från personer med stor passion för att utöva sina fritidsaktiviteter (Taylor, 2015), bland andra.

I arbetsterapeutiska termer handlar detta om att kartlägga delar av deltagarnas aktivitetsliv. Shetty et al. (2015) undersökte bristande utförandekapacitet i den meningsfulla aktiviteten handskrivning i den fysiska och sociala miljö där den förekom. Nhunzvis et al. (2019) undersökning framkallade tre unga mäns narrativ om en övergång från missbruk till återhämtning för att utreda hur vanor ombildas. Moores (2017) och Pizzis (2015) artiklar behandlar aktivitetsbaserade strategier för *coping* och *empowerment*. Andonian (2018) låter deltagarna skapa sina berättelser för att belysa hur tillgång till och kunskap i att använda dator befördrar aktivitetsengagemang och socialt deltagande.

I de valda artiklarna kopplades syftet att ta fram narrativen med syftet att undersöka något och sedan dra slutsatser från resultatet från undersökningen. Sådant som forskarna ville undersöka var hur narrativ kan användas i kliniska sammanhang. Zafran et al. (2017) använde narrativ som konstruerats i konstnärsmaterial för att utvärdera ett arbetsterapeutiskt instrument som används för att bedöma risk för att utveckla schizofreni. Alsaker och Ulfseth (2017) använde intervjuer för att avslöja hur personalen på en psykiatrisk vårdavdelning hjälper de intagna att skapa alternativa narrativ om sin livssituation genom att bete sig och interagera med patienterna på ett sätt som omformulerar betydelse i situationen. I undersökningen om barns problem med handskrivning användes ett av den narrativa terapins redskap, externaliserande samtal som ett sätt att närma sig en lösning på problemet (Shetty et al., 2015).

Moore (2017) undersöker effekten av ett styrkebaserat arbetsterapiprogram för ensamkommande flyktingbarn på en flyktingförläggning i Aten. Moore arbetade som volontär i en, för strukturerad forskning, mycket svår miljö. Genom att de unga pojkarerna fick spela in och intervjua varandra om traumatiska erfarenheter samt presentera sina narrativ i form av

bildspel för arbetsterapeuten Moore och de meddrabbade, prövades värdet av den styrkebaserade och traumainformerade inriktningen på interventionsprogrammet. En annan utgångspunkt för Moores (2017) undersökning var att tillämpa idéer om narrativ som redskap för hälsofrämjande på samhällsnivå.

I en liknande ansats men i ett mycket annorlunda sammanhang, samlade och analyserade Pizzi (2015) sina arbetsterapeutstudenters skriftliga narrativ för att undersöka samma traumainformerade inriktning som Moore (2017) gjorde. Studenterna hade fått undervisning om den återhämtningsmodell som hör till den traumainformerade inriktningen bara någon månad innan orkanen Sandy drabbade deras hemorter i New York och New Jersey. Studenterna fick efteråt en frivillig online-uppgift som bestod i att formulera skriftliga narrativ om sina upplevelser av orkanen och samtidigt applicera de tio komponenterna i återhämtningsmodellen. De gemensamma teman som framstod i analysen jämfördes med återhämtningsmodellen.

Slutsatser om användande av narrativ

Slutsatser som drogs om användande av narrativ inom arbetsterapi, i kliniska eller i forskningssammanhang, är att detta angreppssätt, resonemang eller material för förståelse av människans varande och aktivitet är bra och lämpligt. Det är ingen slump att forskarna valt just narrativet att arbeta med.

Skapande av narrativ som aktivitet för *coping* och *empowerment*

Som beskrevs ovan så visar sig narrativet på mycket olika sätt i artiklarna men några gemensamma drag hos slutsatserna kan ändå upptäckas. När det gäller syftet att tillämpa en grupp deltagares narrativ på en tydligt angiven modell så liknar Moores (2017) och Pizzis (2015) studier varandra både i angreppssätt och dragna slutsatser. Båda menar att de arbetsterapeuter som arbetar med människor som varit med om traumatiska händelser bör se berättandet av de personliga erfarenheterna som en del av terapin. Pizzi (2015) menar att personliga narrativ om att genomleva en naturkatastrof dels ger viktiga insikter för forskningen om återhämtning, dels hjälper den som drabbats att återvinna sin balans efteråt. Behovet av gemensamt formulerade arbetsterapeutiska interventioner på samhällsnivå som fungerar som beredskap för katastrofsammanhang var också en slutsats som både Pizzi (2015) och (Moore, 2017) drog. Andonian (2018) såg möjligheten för en utsatt och marginaliserad samhällsgrupp att göra sin röst hörd genom aktionsforskningsmetoden, photovoice. Fotonarrativen nådde genom denna design representanter för de instanser i samhället som har kontroll över resurser och fattar beslut som påverkar deltagarnas liv och erfarenheter.

Narrativ i undervisning

Narrativets möjlighet inom arbetsterapiundervisning togs upp i Bednarskis (2016) och Walsh' (2016) artiklar. Bednarskis (2016) deltagare är arbetsterapeutstudenter och syftet i hennes studie var att använda deltagarnas erfarenheter för att undersöka ett begrepp och en modell samt ge studenterna möjlighet att lära sig om begreppet och modellen, liknande Pizzis (2015). I Bednarskis (2016) studie är det Wilcocks begrepp, aktivitetsrättvisa, som är i fokus (Wilcock & Hocking, 2015). Modellen som användes var *Model of Occupational Empowerment* (MOE) vilken utvecklats av Fisher och Hotchkiss (2008). Magisterstudenterna blev erbjudna en valbar kurs som handlade om aktivitet inom långtidsvård som delvis skulle pågå på ett äldreboende.

Huvuduppgiften för studenterna var att engagera de boende i skapande av aktivitetsberättelser. Det vill säga att ge de äldre personerna möjlighet att berätta om betydelsefulla aktiviteter från barndomen, via vuxenlivet fram till den situation som de då befann sig i på äldreboendet. Därefter utformade studenten tillsammans med sin klient mål för att minska aktivitetsdeprivation. Bednarskis (2016) liksom Pizzis (2015) studenter ökade sina kunskaper om de begrepp som de applicerade, på dessa sätt, genom att berätta eller uppmuntra någon annan att berätta.

Walsh (2016) tog fasta på aktuella policyer som rör högre utbildning inom psykisk hälsa då hon utformade en valbar kurs för ett mindre antal arbetsterapeutstudenter. Dessa policyer slår fast att de som brukar vård inom psykiatri ska bjudas in som gästlärare i utbildningar som handlar om psykisk ohälsa samt att personliga erfarenheter av psykisk ohälsa kan fungera som legitimt undervisningsmaterial. Slutsatser som Walsh (2016) drog är att personliga erfarenheter av psykisk ohälsa både hos studenter, lärare och inbjudna kan ge en fördjupad förståelse av ämnet. Detta lärande bör även kopplas med kritiska reflektioner om narrativens makt över varandra. Vems berättelse är mer "rätt" än den andras?

Narrativ avslöjar aktivitetens värde

Taylor (2015) slutsats är att den arbetsterapeut som uppmuntrar klienten att berätta sitt narrativ om högt värderade aktiviteter, både nuvarande och tidigare, och lyssnar noga får insikt i vad klienten värderar. Arbetsterapeuten får genom detta viktiga ledtrådar till klientens motivation och ökar därigenom kraften i att använda aktivitet som terapeutisk intervention. De narrativ som framkallades i studien uttrycktes ofta i en poetisk form och med ett kraftfullt bildspråk och det indikerar att när en person med ett starkt intresse för något får chans att berätta och fritt beskriva sina "lekaktiviteter" så visar sig djupt moraliska värderingar (Erlandsson & Persson, 2014). I studien handlade de om lojalitet, pliktrogenhet, hjälpsamhet, att sprida glädje till andra, att bevara kulturarv och föra vidare kunskap till nästa generation (Taylor, 2015).

I Shettys et al. (2015) studie var aktiviteten handskrivning mycket betydelsefull för både barnen och deras anhöriga i den sociala kontext som de befann sig i. Barnens problem med att utföra aktiviteten utmanade upplevelsen av den egna kapaciteten och påverkade den subjektiva upplevelsen av förmåga till handlingen negativt. Att stödja barnen i att externalisera problemet och på detta sätt "äga" det istället för att vara det, öppnade möjligheter att hantera problemet (som fick namnet *Mr. Bad Handwriting*) på ett sätt som inte hotade barnens självkänsla.

Nhunuzvis et al. (2019) artikel problematiserar bilden av missbruk och utgår från att det bör ses som en aktivitet bland andra. De unga männen i studien upplevde att användning av narkotika och alkohol skapade en känsla av meningsfullhet och gemenskap samt understödde en positiv självbild i den sociokulturella miljö som de befann sig i, trots upplevelsen av sämre hälsa och välmående. En arbetsterapeut som arbetar med missbrukare måste se att missbruket sker i en kontext och att interventioner riktade mot en återhämtning från det måste förstås som att ge stöd i en pågående ombildning av klientens aktivitetsliv.

Narrativ som ett redskap i arbetsterapi

Shetty, et al. (2015), Alsaker och Ulfseth (2017), Shepherd (2017) och Zafran, et al. (2017) drar slutsatser om behovet att använda narrativet, i olika former, i arbetsterapeutens kliniska

uppgifter som bedömning genom observation av aktivitet, kartläggning av klientens bakgrund och planering av interventioner.

Diskussion

Metoddiskussion

Ämnesvalet för denna uppsats gjorde att det ansågs vara lämpligt att göra en scoping review. En scoping review kan ses som en "rekognoscering" över ett ämnesområde. Den skapar en översiktsbild av ett område där det inte finns tydliga kategoriseringar eller definitioner. Metoden används för att visa bredden av en heterogen kunskapsmassa, vilket är fallet inom forskningsområdet, narrativ i arbetsteori. Dess värde består i att den, genom att summera och sprida forskningsrön, kan avslöja luckor inom forskningen och ger då uppslag till framtida undersökningar (Peters et al., 2015). Uppsatsens syfte och frågeställningar gjorde att vare sig enkät, intervju eller systematiska litteraturstudier skulle varit möjliga att använda.

Författarens förförståelse påverkade inledningsvis sökprocessen genom att en viss typ av artiklar förväntades. De första provsökningarna syftade att identifiera artiklar där det var tydligt att det handlade om patientens på eget sätt framförda berättelse och att denna tagits emot och behandlats som ett narrativ och att arbetsterapeutens förståelse av denna direkt påverkat behandlingen av patienten. Under arbetets gång visade det sig att de användningar av narrativ som ansågs vara relevanta för syftet i denna uppsats inte passade i den snäva ram som författaren tänkt sig. Dessutom utvecklades dennas kunskap om narrativets former och möjligheter. Detta gjorde att inklusions- och exklusionskriterierna modifierades många gånger.

Efter rådgivning från högskolans ämnesspecialiserade bibliotekarie och författarens egna pilotsökningar valdes slutligen en sökstrategi med inklusions- och exklusionskriterier som bedömdes vara tillräckligt vida för att få tillräckligt material till analys och slutsatser utan att vara för inkluderande och därmed göra det praktiskt ogörligt att identifiera relevanta artiklar.

I en scoping review är innehållet det intressanta, inte forskningskvaliteten (Levac et al., 2010). Fokuset på innehåll gör det möjligt att använda teoretiskt inriktat och argumenterande material. Det ställdes ursprungligen inga krav på *peer-review* eller vetenskaplig stringens men det har på senare tid framförts åsikter att en scoping review bör innehålla något slags kvalitetskriterium, även etiska (Colquhoun et al. 2014). I metodavsnittet ovan beskrevs de etiska överväganden som gjorts. Författaren har även haft den vetenskapliga kvaliteten i åtanke genom att välja artiklar som faktagranskats på något sätt.

11 av de valda artiklarna var publicerade i tidskrifter med *peer-review*. En artikel hämtades från *OT Practice Magazine* (ISSN: 10844902). *OT Practice* är en tidskrift som ges ut av *The American Occupational Therapy Association* [AOTA]. Artiklar som de publicerar är inte *peer-reviewed* men de granskas av professionella inom respektive ämnesområde och förbinder sig att följa principer för evidensbaserad praxis (AOTA, u.å.). På detta sätt anser författaren att forskningskvaliteten kan antas hålla god nivå i denna artikel.

Krav för trovärdighet inom kvalitativ forskning innebär tillförlitlighet, överförbarhet, verifierbarhet och giltighet (Kristensson, 2014). I en scoping review stärks verifierbarheten

genom transparens och replikerbarhet i urvalsprocessen (Levac et al., 2010). I denna uppsats har detta gjorts genom att så noga som möjligt åskådliggöra den sökning som slutligen användes i tabellform (Tabell 2), vilket ska göra det möjligt att upprepa processen. Flödesschema är standard i litteraturstudier och även det har använts för att synliggöra urvalsprocessen (Levac et al., 2010). Överförbarheten, det vill säga, i vilken mån resultaten kan vara giltiga i andra sammanhang har varit svårt att adressera på grund av litteraturöversiktens natur (Kristensson, 2014).

Författaren valde att tillämpa modellen: *participants*, *concept* och *context*, för att ringa in studier som skulle kunna besvara frågeställningarna (Peters et al., 2015). När denna modell tillämpades kunde valen av deltagare och kontext ha gjort tydligare och varit mer specifika. Sökningar, urval och presentation kunde göras på andra sätt. Framför allt kunde syftet och frågeställningarna formulerats mer exakt för att finna ett mer homogent material att beskriva och jämföra. Eftersom detta inte gjordes blandades narrativ inom olika forskningsområden med varandra och det blev svårt att göra jämförelser mellan användningar av narrativ inom de kliniska verksamheterna. Detta kan ha viss negativ effekt på giltigheten av resultatet.

Författaren har under arbetets gång strävat efter att hålla isär de tre stegen: analys av data, rapportering av resultat och de slutsatser som dragits av resultatet vilket rekommenderas i metodologiska ramverk för scoping reviewer (Levac et al., 2010). Något som komplicerat detta har varit att i rapporteringen av resultatet finns de slutsatser som författarna till de valda artiklarna dragit från sin forskning. De slutsatser som dragits av författaren till denna uppsats har i många fall överlappat dessa slutsatser. På grund av uppsatsens syfte, frågeställningar samt problemformuleringen i inledning och bakgrund så sågs detta som oundvikligt. Detta kan ha haft en stor effekt på tillförlitligheten i resultat och tolkningar. För att väga upp för detta har det gjorts ansträngningar för att synliggöra analysprocessen och göra tolkningsprocessen så transparent som möjligt (Kristensson, 2014).

Kartläggningen av artiklarna gjordes genom att välja en dataextrahering som på ett logiskt sätt knöt an till uppsatsens syfte och frågeställningar. Synliggörandet av analysprocessen skedde först genom utformning av artikelöversikten i tabellform. På detta sätt presenterades de data som extraherats ur de valda artiklarna på ett så överskådligt sätt som möjligt. När extraherade data sedan analyserades och tolkades användes många exempel ur artiklarna för att öka verifierbarheten i analys och tolkning av resultatet.

Ett lämpligt sätt att presentera en kvalitativ innehållsanalys är genom att göra en karta över de gemensamma teman som upptäcks i granskningen av artiklarna (Peters et al., 2015). Författarens bedömning var att en beskrivning av det heterogena materialet och de skilda perspektiven och ansatserna i studierna inte skulle vinna på att åskådliggöras med en sådan bild.

Både den färdiga uppsatsen och arbetsprocessen dit, skulle ha förbättrats avsevärt genom ett teamarbete. Teamarbete ger fördelar i alla steg i en scoping review (Levac et al., 2010). Teamdiskussioner samt triangulering i urvalsprocessen, extraheringen av data ur de valda artiklarna och i den tematiska innehållsanalysen skulle ha ökat trovärdigheten i resultatet, tolkningar samt värdet av slutsatserna.

Resultatdiskussion

Resultatet av innehållsanalysen visade att begreppet narrativ oftast inte var tydligt definierat och att det inte fanns någon tydlig likhet mellan beskrivningarna om vad ett narrativ är. Insamlandet av narrativ skilde sig mycket åt och det berodde på olikheter i situation, syfte och deltagare. Narrativen visade sig i många former och uttryckssätt. Deltagnas beteenden, erfarenheter, känslotillstånd och värderingar fanns i de narrativ som forskarna samlade in och analyserade. Analysmetoderna skilde sig åt och det berodde delvis på skillnad i forskningsmetod. Narrativ användes i skilda syften och fanns i en mängd arbetsterapeutiska verksamheter. I samtliga artiklar drogs slutsatser om det värdefulla i att använda narrativ i den undersökta verksamheten.

Artiklarna representerar många olika situationer där narrativet visar sig. Skälet är att sedan den narrativa vändningen ses människans varande i världen som en narrativ funktion inom viss humanistisk vetenskapsteori. ”*The basic figuration process that produces the human experience of one’s own life and action and the lives and actions of others is the narrative. Through the action of emplotment, the narrative form constitutes human reality into wholes, manifests human values, and bestows meaning on life*” (Polkinghorne, 1988, s. 159). Detta är snarast ett filosofisk påstående. Detta sätt att slå fast vad människans upplevelse och tänkande egentligen är, i sin mest grundläggande form, kan sägas tillhöra ett paradigm.

Paradigmet är ett av flera synsätt på vetenskap och det innehåller även en verklighetsuppfattning, en människosyn och en världsbild som hör till just det paradigm (Kristensson, 2014). Ett paradigm kan egentligen inte bevisas utan det är de ramar som man måste hålla sig inom för att kunna bevisa något. Därför är det svårt att få en enhetlig definition av narrativ. Det liknar Wilcock och Hockings (2015) definition av människans aktivitet. Vi kan inte tänka oss en människa utan aktivitet och vi kan inte heller tänka oss en människa utan narrativ. Därför går det att finna narrativ i alla situationer men det kan vara svårt att beskriva vad det är.

I artiklarna framkom det tecken på hur idén med att använda narrativ till forskning eller i praktik utvecklats. Bland annat är det tydligt att flera av författarna vill komma ifrån tanken att narrativ kräver ett skriftligt eller talat språk. I litteratur- eller språkvetenskapliga sammanhang diskuteras frågan om hur narrativets representerande och skapande av en *story* kan jämföras med hur ett konstverk avbildar eller representerar något. En grundläggande idé om narrativet är plotten och den innebär en förflyttning i tiden från en händelse till en annan (Cobley, 2014). Kan tiden finnas med i ett foto? Tidsligheten, att nuet både innehåller ett ”då” och ett ”sedan”, är mycket viktigt för att förstå en människas beteende och livssyn och för att göra förändringar möjliga. I Andonians (2018) studie kunde upplevelsen av den transformation som är att växa och utvecklas som person genom att få möjlighet att lära sig nya saker, representeras med ett foto och bildtext när det presenterades i ett lämpligt sammanhang.

Huot och Laliberte Rudman (2015) menar att deltagarnas verbalt uttryckta berättelser inte avslöjar den fulla bilden av deras aktivitetsliv. Forskarna ville undersöka erfarenheter av integration inom en minoritetsgrupp av fransktalande invandrare i Quebec. I vanliga intervjuer blev resultatet ganska fåordigt. För någon som inte är van är det inte lätt att beskriva aktivitetens alla dimensioner, i synnerhet inte de vardagliga som görs utan någon större eftertanke. När

deltagarna fick beskriva sina dagliga aktiviteter med hjälp av egenritade kartor över de platser som de besökte vanemässigt kom mycket av vardagens upplevelser och rutiner fram som inte kunnat artikuleras tidigare. Denna information gjorde att klienten tillsammans med arbetsterapeuten kunde identifiera de aktiviteter som var mest meningsfulla samt ha möjlighet att undersöka hur samhället skulle kunna stötta och öka gruppens deltagande i samhället.

I studien som Zafran et al. (2017) beskrev gav skapandet av teckningar, fingermålningar och lerfigurer tillsammans med samtal och observation en mer rättvisande bild av deltagarnas psykologiska status än bara en intervju kunde ha gjort. När det gäller den tidliga upplevelsen som beskrevs ovan så avslöjade teckningarna och figurerna deltagarnas dolda upplevelse av att "frusit fast" i tiden. Detta är ett av symtomen på psykos. Även andra tecken på en förvrängd verklighetsuppfattning kom fram under de kreativa uppgifterna och gav en bild av en deltagarens psykiska tillstånd som denna inte själv var medveten om och som kan vara svåra att läsa av i en vanlig intervjubedömning.

Tree Theme Method® är exempel på hur representationer av narrativet i kreativa uttryck kan fungera terapeutiskt. Genom att berätta sin livshistoria i symboliska, konstnärliga former får en klient möjlighet att reflektera och interagera med sin arbetsterapeut. Detta leder till en god terapeutisk allians mellan klient och arbetsterapeut samt bättre aktivitetsfunktion och kontroll över självet för klienten (Gunnarsson & Eklund, 2009). Att Tree Theme Method® fungerar som intervention visar implicit att det narrativa berättandet leder till fungerande terapeutiska relationer vilket, som tidigare nämnts, krävs i det klientcentrerade arbetet.

Det kom också fram i de valda artiklarna att kreativa aktiviteter som form för berättande fungerar terapeutiskt som medel till att hantera traumatiska upplevelser. Flyktingpojkar i Moores (2017) fallstudie stärktes av att få möjlighet att kreativt formulera och dela sina berättelser med varandra. Det fungerade både som ett sätt att bearbeta trauman samt hantera en kaotisk livssituation och som en engagerande aktivitet. Att lära sig att skapa snygga bildspel med egna fotografier och favoritmusik gav påtagliga bevis på personlig kompetens i form av produkt som går att visa för andra. Den terapeutiska aktiviteten att berätta sin historia, skapade nya förmågor och det ökade känslan av kompetens och självförtroende.

Denna studie passar väl in i Kielhofners (2012) beskrivning av vad en engagerande aktivitet är och hur viktig den är för möjligheten att skapa en positiv aktivitetsberättelse. Studien stöder även Polkinghorns (1996) resonemang om *victimic* och *agentic* plot. När Moore satte sig in i den kontext som det innebär att vara ett ensamkommande flyktingbarn på en flyktingförläggning så kunde hon identifiera lämpliga aktiviteter för dem. Hennes designade arbetsterapeutiska program bidrog på det sättet till ett återskapande av en *agentic* plot.

En annan metod för att skapa en *agentic* plot för deltagarna användes i artikeln av Shetty et al. (2015). En externalisering av en känsla av hopplöshet och misslyckande inom aktiviteten handskrivning skedde genom skapandet av *Mr Bad Handwriting*. Denna gemensamt skapade figur fick axla och personifiera problemet med handskrivning och därigenom blev barnet i studien aktören som tacklade problemet istället för att vara ett offer i situationen.

Engagerande aktiviteter visade sig också i Andonians (2018) photovoice-studie. De nya kunskaperna i dator teknik ökade deltagarnas aktivitetsengagemang och socialt deltagande.

Deltagarnas fotonarrativ som skapades under studiens gång presenterades, som tidigare nämnts, i en utställning för allmänheten. Detta kan också visa på en möjlighet att använda narrativ från ”tysta” grupper i samhället till att upplysa och påverka samhället i stort.

En liknande slutsats dras i en artikel som presenterar forskning som visar att narrativt historieberättande i digital form fungerar både som offentligt befrämjande av rättigheter för funktionsnedsatta och som ett privat stärkande av självkänslan (D’Cruz, Douglas & Serry, 2019). Deltagarna forskningsstudien var personer med förvärvat hjärnskada skapade i en workshop digitala berättelser som sedan användes av en intresseorganisation som arbetade för bättre boenden för funktionsnedsatta. I intervjuer som skedde två år efter workshopen kom det fram att det altruistiskt drivna deltagandet ett i arbete för en god sak, även gav personliga vinster genom möjligheten att bli hörd och att få utrymme att reflektera

Narrativ bör ses som en resurs i kunskapsbildning. Studenter i arbetsterapi kan genom att ta del av andras berättelse, engagera andra i berättande och genom att applicera begrepp och förståelser av modeller på sina egna narrativ utveckla sin kunskap på ett sätt som når ett djupare mer emotionellt plan än ett endast kognitivt tänkande kan (Bednarski, 2016; Pizzi, 2015; Walsh, 2016). Att lära sig att ta del av inifrånperspektivet redan under utbildningen skapar en förståelse för de osynliga maktstrukturer som döljer sig i en klient – arbetsterapeutrelation, vilket kommer öka kompetensen att kunna skapa bra terapeutiska relationer. Något som dock behöver nogta beaktas är maktförhållandet mellan olika narrativ och detta kräver förmågan till kritisk reflektion stärks genom undervisningen (Walsh, 2016).

Användande av narrativ i utbildning och som befrämjande av rättigheter kan ses som en del av arbetsterapeutens skyldigheter gentemot allmänheten (Förbundet Sveriges Arbetsterapeuter, 2012). Ovan beskrivna exempel visar hur narrativet kan fungera som ett verktyg till spridning av kunskap om ”tysta grupper” till allmänhet och samhälleliga institutioner.

Mattinglys (1998) beskrivning av det arbetsterapeutiska lyssnandet efter klientens berättelse passar in i flera av artiklarna. Alsaker och Ulfseth (2017) beskriver hur personalen på psykiatriavdelningen genom sitt inlyssnande i patientens ångestfyllda situation kunde föra in nya händelser patientens liv och hjälpa denna med att ge stressfyllda aktiviteter nya tolkningar. Personalen kunde genom sitt agerande i den vardagsliknande miljön på avdelningen ge möjliga alternativa tolkningar till patienternas upplevelse av sin nuvarande plågsamma livssituation.

Shepherd (2017) behandlade sitt insamlade material som klientens berättelse och utgick från att förklaringen till klientens problem skulle finnas i det övergripande narrativet. Genom ett envist sökande och lyssnande efter information om den gravt kognitivt funktionsnedsatta klienten som led av tvångsmässiga kräkningar lyckades hon få tillgång till berättelsens plot och utifrån det kunde hon genom sin behandling förse klienten med alternativa och mindre destruktiva tolkningar av aktiviteten att äta.

Slutsatser

Människan förstår sig själv genom berättelser, eller narrativ. På grund av narrativets plats i den grundläggande förståelsen av mänskligt varande är det svårt att skapa en gemensam beskrivning om vad ett narrativ är.

Om arbetsterapeuten ger klienten tid att berätta och reflektera över sina förmågor och värderingar och lyssnar på dessa narrativ som innehåller personliga livsprojekt, meningsfulla aktiviteter, upplevelser av triumfer och misslyckanden så får hon tillgång till den människa som klienten är. Ett narrativ kan representeras på olika sätt. Berättandet kan ske i teckningar, bildspel, lerfigurer och foton, bland annat. Arbetsterapeuten kan genom att utforma situationer för kreativt skapande ge ökade möjligheter till en djupare förståelse av personens narrativ.

Förståelsen av klientens narrativ gör det möjligt att sätta klientcentrerade mål och planera lämpliga interventioner. Arbetsterapeuten kan genom narrativet identifiera engagerande aktiviteter som bearbetar trauma och öppnar möjligheten att se framåt.

Arbetsterapi skulle vinna på ökad undervisning och forskning inom ämnet narrativ i arbetsterapi. Forskning om och spridandet av kunskap och information som bygger på narrativ är också till nytta för allmänhet och samhällliga institutioner genom att det ger möjlighet för individer som tillhör grupper som ofta inte märks i samhällsdebatten att berätta utifrån sina egna perspektiv och göra sina röster hörda.

Referenser

* = artiklar som ingår i resultatet

Alsaker, S., & Josephsson, S. (2010). Occupation and meaning: Narrative in everyday activities of women with chronic rheumatic conditions. *Occupation, Participation and Health*, 30(2), 58-67.

*Alsaker, S., & Ulfseth, L. (2017). Narrative imagination in milieu therapy: Staff members' stories of relational change. *Journal of Occupational Science*, 24(4), 535-545. doi: 10.1080/14427591.2017.1375968

American Occupational Therapy Association [AOTA]. (u.å.). *OT Practice® Magazine Author Guidelines*. Hämtad 22 maj, 2019, från <https://www.aota.org/Publications-News/otp/Author.aspx>

*Andonian, L. C. (2018). Meanings and experiences associated with computer use of older immigrant adults of lower socioeconomic status. *Canadian Journal of Occupational Therapy*, 85(2), 146-157. doi: 10.1177/0008417418754395

*Bednarski, J. A. (2016). An elective course exploring occupational justice through occupational storytelling and story making. *The Open Journal of Occupational Therapy*, 4(1). Web. doi: 10.15453/2168-6408.1165

Bonsall, A. (2012). An examination of the pairing between narrative and occupational science. *Scandinavian Journal of Occupational Therapy*, 19, 92-103. doi: 10.3109/11038128.2011.552119

Cameron, L. J., Somerville, L. M., Naismith, C. E., Watterson, D., Maric, V., & Lannin, N. A. (2018). A qualitative investigation into the patient-centered goal-setting practices of allied health clinicians working in rehabilitation. *Clinical Rehabilitation*, 32(6), 827-840. doi: 10.1177/0269215517752488

Cobley, P. (2014). *Narrative* (2. utg.). Oxon: Routledge.

Colquhoun, H. L., Levac, D., O'Brien, K. K., Straus, S., Tricco, A. C., Perrier, L., ... Moher, D. (2014). Scoping reviews: Time for clarity in definition, methods and reporting. *Journal of Clinical Epidemiology*, 67, 1291-1294. doi: 10.1016/j.jclinepi.2014.03.013

Crepeau, E. B., & Cohn, E. S. (2014). Narrative as a key to understanding. I B. A. Boyt Schell, G. Gillen, M. E. Scaffa & E. S. Cohn (Red.), *Willard & Spackman's occupational therapy* (12. uppl., s. 96-102). Philadelphia: Wolters Kluwer Health/ Lippincott Williams & Wilkins.

- D’Cruz, K., Douglas, J., & Serry, T. (2019). Narrative storytelling as both an advocacy tool and a therapeutic process: Perspectives of adult storytellers with acquired brain injury. *Neuropsychological Rehabilitation*, 1-21. doi: 10.1080/09602011.2019.1586733
- Drolet, M.-J., & Désormeaux-Moreau, M. (2016). The values of occupational therapy: Perceptions of occupational therapists in Quebec. *Scandinavian Journal of Occupational Therapy*, 23(4), 272-285. doi: 10.3109/11038128.2015.1082623
- Erlandsson, L-K., & Persson, D. (2014). *ValMO-modellen: Ett redskap för aktivitetsbaserad arbetsterapi*. Lund: Studentlitteratur.
- Fisher, A. G. (2009). *Occupational therapy intervention process model: A model for planning and implementing top-down, client-centered, and occupation-based interventions*. Fort Collins, US-CO: Three Star Press.
- Fisher, G. S., & Hotchkiss, A. (2008). A model of occupational empowerment for marginalized populations in community environment. *Occupational Therapy in Health care*, 22(1), 55-71. doi: 10.1080/j003v22n01_05
- Forsberg, C., & Wengström, Y. (2015). *Att göra systematiska litteraturstudier: värdering, analys och presentation av omvårdnadsforskning* (4. utg.). Stockholm: Natur & Kultur.
- Frank, G. & Polkinghorne, D. (2010). Qualitative research in occupational therapy: From the first to the second generation. *Occupation Participation and Health*, 30(2), 51-57. doi: 10.3928/15394492-20100325-02
- Förbundet Sveriges Arbetsterapeuter. (2012). *Etisk kod för arbetsterapeuter*. Nacka: Förbundet Sveriges Arbetsterapeuter.
- Gunnarsson, A., & Eklund, M. (2009). The Tree Theme Method as an intervention in psychosocial occupational therapy: Client acceptability and outcomes. *Australian Occupational Therapy Journal*, 56(3), 167-176. doi: 10.1111/j.1440-1630.2008.00738.x
- Hammell, K. W. (2013). Client-centred practice in occupational therapy: Critical reflections. *Scandinavian Journal of Occupational Therapy*, 20, 174–181. doi: 10.3109/11038128.2012.752032
- *Huot, S., & Laliberte Rudman, D. (2015). Extending beyond qualitative interviewing to illuminate the tacit nature of everyday occupation. *OTJR: Occupation, Participation & Health*, 35(3), 142–150. doi: 10.1177/1539449215576488
- Jonsson, H., Josephsson, S., & Kielhofner, G. (2000). Evolving narratives in the course of retirement: A longitudinal study. *The American Journal of Occupational Therapy*, 54(5), 463-470.

Kessler, D., Walker, I., Sauvé-Schenk, K., & Egan, M. (2019). Goal setting dynamics that facilitate or impede a client-centered approach. *Scandinavian Journal of Occupational Therapy*, 26(5), 315-324. doi: 10.1080/11038128.2018.1465119

Kielhofner, G., & Barrett, L. (1997). Meaning and misunderstanding in occupational forms: A study of therapeutic goal setting. *The American Journal of Occupational Therapy*, 52(5), 345-353.

Kielhofner, G. (2012). *Model of human occupation: Teori och tillämpning*. Lund: Studentlitteratur.

Kjellberg, A. Kåhlin, I., Haglund, L., & Taylor, R. R. (2012). The myth of participation in occupational therapy: Reconceptualizing a client-centred approach. *Scandinavian Journal of Occupational Therapy*, 19, 421-427.

Kristensson, J. (2014). *Handbok i uppsatsskrivande och forskningsmetodik för studenter inom hälso- och vårdvetenskap*. Stockholm: Natur & Kultur.

Law, M., Baptiste, S., & Mills, J. (1995). Client-centred practice: What does it mean and does it make a difference?. *Canadian Journal of Occupational Therapy*, 62(5), 250-257.

Levac, D., Colquhoun, H., & O'Brien, K. K. (2010). Scoping studies: Advancing the methodology. *Implementation Science*, 5(69), 1-9. doi: 10.1186/1748-5908-5-69

Mattingly, C. (1998). *Healing dramas and clinical plots*. New York: Cambridge University Press.

Merleau-Ponty, M. (1997). *Kroppens fenomenologi*. Göteborg: Daidalos, s. 119.

*Moore, T. (2017). Strengths-based narrative storytelling as therapeutic intervention for refugees in Greece. *WFOT Bulletin*, 73(1), 45–51. doi: 10.1080/14473828.2017.1298557

Murray, C., Turpin, M., Edwards, I., & Jones, M. (2015). A qualitative meta-synthesis about challenges experienced in occupational therapy practice. *British Journal of Occupational Therapy*, 78(9), 534-546. doi: 10.1177/0308022615586786

*Nhunzvi, C., Galvaan, R., & Peters, L. (2019). Recovery from substance abuse among Zimbabwean men: An Occupational Transition. *OTJR: Occupation, Participation & Health*, 39(1), 14–22. doi: 10.1177/1539449217718503

Njelesani, J., Teachman, G., Durocher, E., Hamdani, Y., & Phelan, S. (2015). Thinking critically about client-centred practice and occupational possibilities across the life-span. *Scandinavian Journal of Occupational Therapy*, 22(4), 252–259. doi: 10.3109/11038128.2015.1049550

Peters, M. D. J., Godfrey, C. M., Khalil, H., McInerney, P., Parker, D., & Soares, C. B. (2015). Guidance for conducting systematic scoping reviews. *International Journal of Evidence-Based Healthcare*, 13(3), 141-146. doi: 10.1097/XEB.0000000000000050

*Pizzi, M. A. (2015). Hurricane Sandy, disaster preparedness, and the recovery model. *American Journal of Occupational Therapy*, 69(4), 1–10. doi: 10.5014/ajot.2015.015990

Polkinghorne, D. E. (1988). *Narrative knowing and the human sciences*. New York: State University of New York Press, s. 159.

Polkinghorne, D. E. (1996). Transformative narratives: From victimic to agentic life plots. *The American Journal of Occupational Therapy*, 50(4), 299-305.

Potvin, O., Vallée, C., & Larivière, N. (2019). Experience of occupations among people living with a personality disorder. *Occupational Therapy International*, 2019, 9030897.

Scriven, A. (2013). *Ewles & Simnett: Hälsoarbete* (3. uppl.). Lund: Studentlitteratur.

Searle, J. R. (1997). *Konstruktionen av den sociala verkligheten*. Göteborg: Daidalos.

*Shetty, R., Joshi, A., & Baldiwala, J. (2015). Conversation about Mr. Bad Handwriting: Using narrative ideas within the context of occupational therapy practice. *The Indian Journal of Occupational Therapy*, 47(3), 73-77.

*Shepherd, K. (2017). Narrative reasoning for a mystery condition: Sensory diet for an adult With Intellectual Disability. *OT Practice*, 22(20), 22–23.

*Taylor, J. (2015). Expressing care in narratives about occupations. *British Journal of Occupational Therapy*, 78(10), 606–613. doi: 10.1177/0308022614563944

Todd, S. (Producent), & Nolan, C. (Regissör). (2000). *Memento* [Film]. USA: I Remember Productions, Newmarket Capital Group.

*Walsh, S. (2016). Learning from stories of mental distress in occupational therapy education. *The Journal of Mental Health Training, Education and Practice*, 11(4), 220-233. doi: 10.1108/JMHTEP-02-2016-0010

Vetenskapsrådet (2017). *God forskningssed*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Wilcock, A. A., & Hocking, C. (2015). *An occupational perspective of health* (3. uppl.). Thorofare, NJ: SLACK incorporated.

World Health Organization. (2001). *ICF: International Classification of Functioning, Disability and Health*. Geneva: World Health Organization.

*Zafran, H., Mazer, B., Tallant, B., Chilingaryan, G., & Gelinas, I. (2017). Detecting incipient schizophrenia: A validation of the Azima battery in first episode psychosis. *Psychiatric Quarterly*, 88(3), 585-602. doi: 10.1007/s11126-016-9482-7

Bilagor

Bilaga 1.

Tabell 2. Översikt över databassökning.

Databas, sökord och inklusions-/exklusionskriterier	Antal träffar	Antal kvar att granska	Valda abstrakt	Valda artiklar
Dubletter		-14		
EBSCOhost: CINAHL with Full Text, AgeLine, AMED - The Allied and Complementary Medicine Database, Business Source Premier, Communication Source, Dentistry & Oral Sciences Source, ERIC, Library, Information Science & Technology Abstracts, MEDLINE, Regional Business News, Teacher Reference Center Söksträng: Narrative (abstract) AND Occupational therapy (abstract) Inklusionskriterier: Publicerade mellan 2014-01-01 och 2019-05-31 Engelsk- eller svenskspråkiga Peer-reviewed Exklusionskriterier: Systematiska eller litteraturöversikter (NOT review of literature or literature review or meta-analysis or systematic review or review) Konferensmaterial (NOT conference or poster) Doktorsavhandlingar	469		Motivering för varför artiklar gallrades bort efter granskning av abstrakt finns i kapitlet Material och metod under rubriken Steg 5. Analysera, sammanfatta och rapportera resultat.	Motivering för varför artiklar gallrades bort efter granskning av fulltext finns i kapitlet Material och metod under rubriken Steg 5. Analysera, sammanfatta och rapportera resultat
	-307			
	-11			
	-71			
	-23			
	-14			
	-0			
	=43	=43	= 13	=9
PsycINFO Söksträng: Narrative (abstract) AND Occupational therapy (abstract) Inklusionskriterier: Publicerade mellan 2014-01-01 och 2019-05-31 Engelsk- eller svenskspråkiga Peer-reviewed Exklusionskriterier: Systematiska eller litteraturöversikter (NOT review of literature or literature review or meta-analysis or systematic review or review) Konferensmaterial (NOT conference or poster) Doktorsavhandlingar	177			
	-135			
	-0			
	-10			
	-13			
	-0			
	-0			
	=19	=5	=2	=0
Artiklar från ostrukturerade sökningar	=3	=3	=3	=3
Totalt antal:	65	51	18	12

Bilaga 2.

Tabell 3. Artikelöversikt.

Första författare (år)/land	Syfte	Undersökningsgrupp	Metod/analys	Etik	Resultat/slutsats
1 Huot (2015)/Kanada	Att undersöka de uttalade egenskaperna hos immigranternas aktiviteter i syfte att utveckla en djupare förståelse av hur de hanterar de hinder och möjligheter som skapar deras dagliga liv.	Fyra kvinnor och fyra män som emigrerat från länder i central- och norra Afrika, Östeuropa och Latinamerika. Alla var fransktalande och hade begränsade kunskaper i engelska.	Kritisk etnografisk metod. Flera analysmetoder användes.	Tillstånd från den etiska kommittéen på University of Western Ontario.	Enligt författaren missar dittillsvarande narrativa forskningsmetoder hur aktiviteter är inbäddade i sociala kontexter. Den uttalade aspekten av dagliga aktiviteter kommer inte fram i vanliga narrativa intervjuer eftersom mycket i erfarenheterna av vardagen är oreflekterat och underförstått. Att använda visuella metoder kan dra fram "tysta" aspekter av erfarenheter ur vardagen. Detta är viktigt både för aktivitetsforskningen och praktisk arbetsterapi.
2 Pizzi (2015)/USA	Att beskriva de levda erfarenheterna hos arbetsterapeutstudenter som genomlevde Orkanen Sandy som drabbade USA:s östkust den 22 oktober 2012.	24 arbetsterapeutstudenter i 20 till 30-årsåldern boende i norra New Jersey och centrala New York. De läste tredje terminen på ett arbetsterapiprogram och deltog i författarens undervisning.	Fenomenologisk. Skriftliga narrativ analyserades i programmet NVivo.	Tillstånd från universitetets etiska styrelse	Personliga narrativ om att genomleva naturkatastrofer kan hjälpa de drabbade personerna att återhämta sig. De kan även bidra till värdefulla insikter i erfarenheter av att överleva katastrofer vilket kan hjälpa andra att återhämta sig. Arbetsterapeuter kan använda SAMHSA:s återhämtningsmodell som ett sätt att få kunskap om hur aktivitet kan hjälpa katastrofdrabbade personer och samhällen att återhämta sig.
3 Shetty (2015)/Indien	Att undersöka användningen av narrativa idéer i en arbetsterapeutisk kontext genom att studera arbetet i en grupp för barn med problem med handskrivning.	14 barn i åldrar mellan 7 och 10 år vilka deltog i ett 13-veckors multimodalt träningsprogram för handskrivning på ett utvecklingscenter för barn i Mumbai.	Fallstudier. Gruppintervju.	Tillstånd från föräldrar att använda barnens berättelser.	Att använda narrativ terapi på detta sätt hjälpte barnen att upptäcka nya möjligheter till agerande. Det tillät dem att omdefiniera sina relationer till sig själva och bidrog till ett bättre mående.

Tabell 3. Fortsättning.

Första författare (år)/land	Syfte	Undersökningsgrupp	Metod/analys	Etik	Resultat/slutsats
4 Taylor (2015)/ Storbritannien	Att utforska hur människor kan uttrycka personliga och moraliska värderingar och omtanke i narrativ som handlar om fritidsaktiviteter.	17 personer i åldrar mellan 16 och 71, vilka kategoriseras som seriösa fritidsentusiaster. Intressena är bland annat körsång, fågelskådning, kanotning och bridge.	Ostrukturerade intervjuer. Narrativ analys i enlighet med Labov och Waletzky's teori.	Tillstånd från den etiska kommittén på University of Salford	Fritidsaktiviteter handlar inte bara om njutning. Narrativen om aktiviteterna avslöjade genom dramatiskt berättande djupt personliga värderingar om rätt och fel, i både ens egna och samhällets ögon. Arbetsterapeuter uppmuntrar klienter att berätta om sina aktiviteter och som lyssnar noga kan få många ledtrådar till vad som är värdefullt för klienten. Detta ökar effekten av aktivitet som terapi.
5 Bednarski (2016)/USA	Att undersöka om arbetsterapeut-studenter skulle kunna tillämpa konceptet aktivitetsrättvisa genom att engagera äldre personer i historieberättande.	Sex kvinnliga och två manliga studenter i åldrar mellan 21 och 26, vilka deltagit i en valbar kursen som utfördes på ett äldreboende.	Den kursansvariga bedömde om studenterna uppfyllt kursmålen genom en dagbok med reflektioner och en kunskapsenkät som fylldes före och efter kursen. Studenternas dagbok analyserades genom deras relation till <i>Model of Occupational Empowerment</i> .	Tillstånd från den etiska styrelsen på Univeristy of Indianapolis.	Varje student var kapabel att använda processen med historieberättande för att förstå en äldre person som en aktivitetsvarelse. Studenterna fick förståelse för aktivitetsrättvisa genom historieberättande med äldre personer på boendet. Studenterna upplevde att deras förståelse för sin äldre persons situation och kunskaper om aktivitetsrättvisa ökade. Den ökade kunskapen är något som följer med studenten till arbetslivet och kan leda till ett mer aktivitetsbaserat och klientcentrerat arbete.
6 Walsh (2016)/ Storbritannien	Att beskriva lärandeprocesser från personliga erfarenheter av psykiska problem genom att personer som upplevt psykisk ohälsa deltar i undervisning.	En kvinnlig och två manliga studenter, två kvinnliga och en manlig användare av psykvård (<i>mental health service users</i>) samt tre kvinnliga lärare.	Semistrukturerade grupp- och individuella intervjuer.	Etiskt tillstånd gavs från det relevanta universitetet.	Lärande från personliga berättelser kräver kritiska reflektioner över hur vissa berättelser privilegieras framför andra. Personliga berättelser kan användas i arbetsterapeutisk undervisning om de uttryckligen kopplas till arbetsterapins uttalade vikt vid klientcentrerad praktik och såtillvida de avslöjar de maktstrukturer som uppstår i arbetsterapeutisk praktik.

Tabell 3. Fortsättning.

Första författare (år)/land	Syfte	Undersökningsgrupp	Metod/analys	Etik	Resultat/slutsats
7 Alsaker (2017)/Norge	Att utforska situerade relationer mellan personal och patienter på en psykiatrisk vårdavdelning som använder miljöterapi.	Fyra ur personalen: en arbetsterapeut, en socialarbetare och två sjuksköterskor.	Fältanteckningar från tidigare utförd etnografisk studie. Inspelningar från personalmöten. Öppna intervjuer. Narrativ-hermeneutisk analys.	Tillstånd från den regionala etiska kommittén i centrala Norge. Samtycke från administration, personal och patienter på det psykiatriska centret.	Narrativ föreställningsförmåga är kraftfull resurs att använda för att hjälpa någon att återhämta sig från ohälsa. När personal och patient engagerar sig i någon meningsfull aktivitet så kan personalen hjälpa patienten att föreställa sig nya sätt att tolka situationen på. Det ger patienten möjlighet att föreställa sig en bättre framtid.
8 Moore (2017)/Grekland	Att beskriva ett pilotprojekt med ett sexveckorsprogram baserat på styrkebaserat narrativt historieberättande utformat för ensamkommande pojkar på en flyktingförläggning.	Pojkar mellan 12 och 17 år på ett flyktingboende för ensamkommande barn i Aten.	Fallstudie.	Informerat samtycke från deltagarna.	Dokumenteringen av programmet visar hur ett program som bygger på styrkebaserat narrativt historieberättande kan användas för att bygga upp de livsfärdigheter som är nödvändiga för vuxenlivet för en grupp som är särskilt utsatt för maladaptivt beteende, psykisk ohälsa och utnyttjande. Arbetsterapeuter har ett holistiskt förhållningssätt till sina klienter och passar därför till denna uppgift.
9 Shepherd (2017)/USA	Att beskriva arbetet med en klient med problem i form av tvångsmässiga kräkningar.	En 24-årig man med allvarlig kognitiv funktionsnedsättning. Klientens narrativ inhämtades till stor del från personer i dennes närhet. Klienten kommunicerade via ansiktsuttryck, gester och handlingar.	Fallstudie. Skriftlig dokumentering av möten med personal och konsultation av kollegor om möjliga orsaker till problemet. Narrativt och interaktivt resonemang.	Etiska beaktanden nämns inte i artikeln.	Kartläggning av klientens berättelse, i vilken dennas tidigare erfarenheter påverkade senare händelser, kan förstås som hur narrativ påverkas av kopplingen mellan olika händelser. Tolkning av och reaktion på en händelse sker inom ett större narrativ vilket är klientens förståelse av sin livsberättelse. Författarens slutsats är att kartläggning klientens livsberättelse och narrativt resonemang leder till möjlighet att utforma lämpliga interventioner för just den klienten.

Tabell 3. Fortsättning.

Första författare (år)/land	Syfte	Undersökningsgrupp	Metod/analys	Etik	Resultat/slutsats
10 Zafran (2017)/Kanada	Att uppskatta prediktiv validitet hos bedömningsinstrumentet <i>Azima Battery</i> för begynnande schizofreni.	16 kvinnor och 46 män i åldrar mellan 15 och 35 år vilka blivit remitterade av psykiatriker för utredning av tidig psykos.	Mixade metoder. Fenomenologisk.	Forskningen utfördes på ett undervisningssjukhus. Etiskt tillstånd gavs från sjukhusledningen och universitet. Informerat samtycke från deltagarna.	Azimabatteriet visade högre prediktiv validitet än traditionell psykiatrisk intervju när det gäller att bedöma risk för begynnande schizofreni hos personer som sökt hjälp för förstagångspsykos.
11 Andonian (2018)/USA	Att utforska betydelser, aktivitets-engagemang och erfarenheter associerade med datoranvändning hos äldre immigranter med låg socio-ekonomisk status.	Tre kvinnor och sex män i åldrar mellan 65 och 85 med varierande språkkunskaper i engelska, utbildningsnivåer och familjesituation.	Photovoice. Strukturerade intervjuer. Fokusgrupper. Datorkunskaper mättes genom en standardiserad enkät (CPQ-12). Fotonarrativen analyserades med Braun och Clarke's metod.	Skriftligt informerat samtycke. Skriftliga dokument fick certifierad översättning till ryska.	Många av de äldre lärde sig att använda datorn på nya kreativa sätt. Datoranvändning kan vara en värdefull aktivitet i arbetsterapeutiska interventioner. Arbetsterapeuter kan främja narrativt berättande för att hjälpa en äldre person att inse sin förändringspotential, kapacitet till personlig utveckling och förmåga till anpassning.
12 Nhunzvi (2019)/Zimbabwe	Att undersöka resan från narkotikamissbruk till tillfrisknande hos unga vuxna män i Zimbabwe samt hur aktivitet påverkar denna resa.	Tre unga vuxna män bosatta i Harare vilka hade missbrukat marijuana och alkohol.	Kvalitativ narrativ. Iterativa narrativa djupintervjuer. Den narrativa temaanalysen utgick ifrån Polkinghorns riktlinjer.	Tillstånd från den etiska kommitteen för forskning på människor på University of Cape Town. Informerat samtycke från deltagarna.	Missbruk kan ses som en meningsfull aktivitet för vissa människor. Tillfrisknande kan ses som en ständigt pågående aktivitetsöverflyttning (<i>occupational transistion</i>). Den rekonstruktion och konstruktion av en positiv aktivitetsidentitet som blir följden av aktivitetsöverflyttningen bör vara huvudmålet för arbetsterapeutiska interventioner.

